

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič à Din 2.—, do 100 vrst 250 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Strahovito neurje nad zapadno Evropo

Nad Anglijo, Francijo in Holandsko razsaja grozno neurje. — Katastrofa je zahtevala mnogo človeških žrtev. — Promet je večinoma ustavljen

— London, 17. novembra. Včeraj in v pretekli noči je razsajal nad vso Anglijo strahovit vihar, ki so ga spremljali skoraj neprestani nalivi in toča. Hitrost viharja je znašala povprečno 60 km na uro, je pa dosegla ponekod celo do 100 milj. Na kopnem so potegnane skoraj vse telefonske zveze, tako da podrobnosti katastrofalnega razdeljanja v notranjosti države niso znane. Domneva pa se, da je moralo neurje povzročiti ogromno škodo.

V Londonu samem je veter razkril nebroj hiš, ruval drevje in razbil v posameznih ulicah vsa izlozbenja okna. Katastrofa je v Londonu zahtevala tudi več človeških žrtev, ker je vihar vrzel mnogo ljudi v vodo. Bolnice so prenapolnjene z ranjenci, ki so jih dovažali z vseh strani.

Tudi morje je zelo razburkano. Tekom noči je več parnikov klicalo na pomoč. Ladje, ki jih je vihar zatekel v lukah, sploh niso mogle odpluti in so morale čakati, da se morje umiri. Vihar je razdeljal tudi mnogo luških naprav. Med drugim je podrli 15 ton težko dvigalo, ki se je zrušilo na neko pristaniško okrepčevalnico, ki je bila nabito polna. Katastrofa je zahtevala preko 30 človeških žrtev.

Zračni promet med Francijo in Anglijo je ustavljen. Letala, ki jih je vihar zalotil na potu, so bila v nevarnosti, da se razbijejo. Nad Rokavskim zalivom je angleško letalo jedva ušlo katastrofi. Vihar ga je pritisnil k tlom, tako da se je malone zaletelo v nek parnik. Tik nad krovom je švignilo mimo in se nato zarilo v valove, v naslednjem trenutku pa ga je vihar dvignil zopet visoko v zrak. Z največjim naporom je letalo po trikrat daljši vožnji kakor običajno doseglo svoj cilj.

Večina potnikov je bila v nezavešči. — Pariz, 17. novembra. Tudi nad Francijo je razsajal minulo noč silen orkan, ki je povzročil ogromno škodo. Zjutraj okrog 1.45 se je vtila nad mestom ploha, ki je hipoma spremenila ulice v divje potoke. Voda je vdirla v kleti in trgovine. Škoda je ponekod zelo občutna. Proti jutru pa se je zjasnilo in pomirilo, tako da je nastal najlepši dan.

— Amsterdam, 17. novembra. Nad Holandsko razsaja strahovito neurje, kakršnega ne pomnijo najstarejši ljudje. Orkan je izruval v nekaterih krajih vse drevje in uničil vse nasađe. Radi nalivov so nastale v nekaterih mestih cele poplave. Vihar je porušil več novih stavb, pri čemur je bilo tudi mnogo človeških žrtev. Promet je mestoma popolnoma ustavljen. Brzojavne in telefonske zveze so večinoma prekinjene.

— Domoljuba. To, kar vi pravite, je skrajni cinizem.

Posl. Tavčar je nato govoril nadalje o postavki za cestarje ter opozarjal, da so brez vsake zaščite.

Predsednik dr. Natlačen: Uredba o cestarjih je bila že sprejeta, pa bi takrat govorili.

Posl. Tavčar: Ker me ne pustite govoriti s svojimi besedami, bom govoril z vašimi besedami. Krščanski socialisti so v »Delavski pravici« ugotovili: »S to uredbo se je dokumentiralo v SLS vrstah kapitalistično pojmovanje o človeku. Človek boljše vrste in človek nižje vrste. Boljša vrsta ima pravico do kulture, nižja vrsta naj bi imela pravico le in samo do bednega životarjenja.«

Predsednik dr. Natlačen: Odvzemam vam besedo, besedo ima posl. Uršič.

Posl. Tavčar nadaljuje: Kajti to, kar ustvarja uredba za cestarje, ne moremo imenovati eksistenčni pogoj. Cestar, ki služi že 9 let ter je bil oženjen in ima 3 otroke, bo imel 840 Din mesečne plače, cestar začetnik do pet let službe pa samo 740 Din mesečne plače. Jasno je, da s tako pičlimi dohodki ne more cestar pošteno preživljati sebe in svoje družine.

Posl. Uršič je hvalil oblastni odbor, ker je popravil cesto v Zireh.

Posl. dr. Česnik je govoril o preskrbi posameznih krajev s pitno vodo, kar se bo ponekod izvršilo v sporazumu z državnim Higijenskim zavodom.

Posl. Nemanjč je prosil oblastni odbor naj pospeši gradbo ceste Semeč in Kot ter opozarjal na potrebo preskrbe Bele Krajine s pitno vodo.

Posl. Erjavce smatra, da so potrebne ceste in javna dela v predloženem proračunu zadostno krite, ker je oblastni odbor dal toliko, kolikor bi morala dati država. Oblastni odbor je poskrbel, da bo do sedaj ceste v redu. Naši cestarji so danes popolnoma zadovoljni.

Posl. Majeršič zavrača krivdo na slabih cestah na državo, ki jih je tako po mačehovski prepustila oblastnemu odboru.

Posl. Planinčar zatrjuje, da upoštevajo komisije, ki jih pošilja oblastni odbor za gradnjo cest, povsod ljudske želje.

Posl. Brenčič smatra, da se na naših cestah vidi, da so prešle v čisto druge roke.

Famozna trditve

Posl. Tratnik hvali delovanje oblastnega odbora, izraža pa pri tem vendarle želje za čimprejšnjo dograditev cest med Vidmom—Zdoli in med Kamno gorico in Sevnico. Nato nadaljuje: »So kraji na svetu, kjer se pojavljajo velikanske krda kobilic, ki uničujejo cele pokrajine, velikanske gozdove. Prijatelji, drugod se pojavljajo ogromna krda mravelj, na nekih otočjih pa strašne strupene kače, ki ogrožajo človeške naselbine in povzročajo neizmerno škodo. Prijatelji! Kdo nam pove, da nimamo pri nas nekaj sličnega, da ni ta nesreča KDK. (Obenjen proti opoziciji): Vi ste tisti, ki ne dopustite, da se konsolidira naša država, ta velika očetnjava, vi ste tisti, ki hočete pogrniti našo državo in s tem tudi našo oblast v prepad, iz katerega se ne bi mogla rešiti. Mi pa izjavljamo, da smo na

ko Parežanin, ki je precej ostro kritiziral vl. načrt in označil za površnega in skrajno pomanjkljivega. Zahteval je razne korekture. Za njim je povzel besedo zemljoradnik Novica Šaulić, ki je nadaljeval svojo kritiko in ostro žigosal početje vlade, ki pošilja skupščino domov v času, ki ves narod čaka, kdaj bo končno začela z onim tako nujnim delom, s katerim je vlada svoječasno utemeljevala nadaljni obstoj te okrnjene skupščine.

Po govoru Šaulića bo vladna večina bržkone sprejela predloženi zakon, kakor bo seja zaključena. Prihodnja seja bo sklicana pismenim putem. V vladnih krogih zatrjujejo, da se bo skupščina sestala morda čez 20 do 25 dni k pordnevnemu zasedanju, da reši nekatere tekoče zadeve, vendar pa je to zelo malo verjetno, ker se bodo poslanci medtem razšli na vse strani in bo v Beogradu že vladalo božično počitniško razpoloženje.

Državna razredna loterija

Zadružna hranilnica v Ljubljani d. z. o. z. javlja, da so bili danes dopoldne izžrebani sledeči večji dobitki državne razredne loterije:

30.000 Din št. 3.122;
10.000 Din št. 12.164, 42.710;
4.000 Din št. 5.610, 42.269, 89.261, 102.664;
2.000 Din št. 302, 703, 7.864, 8.066, 12.336,
12.371, 13.180, 13.833, 14.318, 18.530, 21.499,
23.137, 23.410, 24.736, 26.526, 27.279, 27.827,
32.546, 34.832, 35, 164, 36.858, 38.036, 38.724,
44.116, 45.914, 49.577, 51.132, 51.156, 51.584,
58.638, 59.333, 60.166, 60.539, 62.987, 63.103.

Slabe ceste

Posl. Sitar je z ozirom na izjavo oblast. govornika Jarca, da je treba zgraditi zvezo Zagreb — Zidani most opozarjal na potrebo izvršitve njegovega svoječasnega predloga, naj se zgradi 3 km dolga cesta iz Vevškega na Kotredž, ki bi znatno skrajšala cestno zvezo proti Zagrebu.

Posl. Bukovec je opozarjal na vlogo trgovskega gremija v Logatcu, ki kritizira poslovanje loškega cestnega odbora. Loški cestni odbor ima vzdrževati 73 km cest in znašajo vzdrževalni stroški po podatkih okoli 74.000 Din. Vloga trgovskega gremija v Logatcu trdi, da se iz Loža na Rakek prevozi okoli 6000 vagonov blaga, in da prevzniki sami plačajo okoli 500.000 Din na leto. Razen tega je dobil cestni odbor podporo od oblastnega odbora in ima tudi še druge svoje dohodke. Če znašajo vzdrževalni stroški samo 74.000 Din, potem vsekakor ne more biti vse v redu. Zato prosi oblastni odbor naj pregleda, ali so navedeni podatki resnični.

Posl. Majer je priporočal popravilo cest v polhograjskem področju zlasti pa cest Zalog — Polhograдец in Rakitna — Borovnica. Priporočal je, naj se kmetom v polhograjskem ozemlju da na razpolago več tisoč sadik akacije, da bi se z njimi zavarovali pred plazovi.

Posl. Lončar je opozarjal na nedostanke na Jezerski cesti ter poudarjal, da oblastni odbor Jarca ni povedal, s kakšnimi sredstvi se bo ta cesta popravila. Tudi stanje ljubljanske ceste je tako slabo, kakor nikdar dotlej. Grajal je tudi, da je bil na ljubljanski cesti odpuščen cestni moister, ki je bil vreden in je dobil za svoje delo celo nagrado od Avtomobilskega kluba. Od 1. aprila dalje ni prejel nobenih prejemkov. Iz službe so bili odpuščeni starejši izkušeni cestarji, ki že od 1. avgusta niso prejeli nobenih plač. V toliko je treba popraviti izvajalca prof. Jarca, ki trdi, da niso bili nobeni cestarji odpuščeni iz službe, ker so bili samo na ljubljanski cesti odpuščeni trije. Prosi oblastni odbor, naj cestarjem, ki že tri mesece niso dobili nobene plače, nakáže njihove prejemke, dokler se ne razjasni, kdo ima plačati.

Posl. Tavčar je nato protestiral, ker pusti predsednik dr. Natlačen govoriti najprej vse govornike opozicije, ki potem ne morejo več odgovarjati večini.

Predsednik dr. Natlačen: Pozivam vas, da govorite k predmetu, sicer vam vzamem besedo.

Cestarji brez zaščite

Posl. Tavčar: Slišali smo od tržiškega oblastnega poslancu, da so se izvršili odpuști cestarjev iz službe. Razen tega je referent za gradb. zadeve sam priznal, da so bili odpuščeni delavci, ki imajo že 35 let službe, čeprav s tem ni rečeno, da niso več za delo. Šlo je za to, ali jim pripada pokojnina in ne zato, ali niso za delo sposobni. Plače oblastnih cestarjev niso bogve kako sijajne. Cestarji se lahko odpuste iz službe brez vsake disciplinarne preiskave, brez zaslišanja, ali so kaj zakrivali.

Posl. Lebingar: Če bodo kolportirali »Jutro« in »Domovino«, bodo odpuščeni.

Posl. Tavčar: V prostem času delajo lahko kar hočejo. Potem morate odpustiti tudi tiste, ki v prostem času kolportirajo

Nadaljevanje proračunske debate v ljubljanski oblastni skupščini

Na današnji seji je večina odobrila proračunske postavke za javna dela ter za obrt in trgovino. — Mizerni položaj oblastnih cestarjev. — Strah pred »Jutrom«. — Nepravilna oddaja cestnih del. — Zanemarjanje obrti in trgovine.

Ljubljana, 17. novembra

Danes je ljubljanska oblastna skupščina nadaljevala podrobno debato o proračunu za l. 1929.

Sejo je otvoril predsednik dr. Natlačen in sporočil, da predlaga oblastni odbor izpremembo uredbe o ustanovitvi zaklada za gradnjo malih stanovanj. Predlog je odkazal pristojnemu odseku.

Javna dela

Nato se je prešlo na razpravo o III. poglavju proračuna o javnih delih in oblastnem imetju. Poročevalec posl. Skubic je navedel posamezne postavke. Izdatki v tem poglavju znašajo 13.867.904 Din. Za osebnih in stvarnih izdatke gradbenega oddelka oblastnega odbora je določenih 1.117.904 dinarjev, za vzdrževanje deželnih, okrajnih in dovoznih cest ter mostov in pripevkov za druge ceste 11.250.000 Din, za vzdrževanje oblastnih poslopj ter za prvi obrok nakupa poslopja Kranjske hranilnice in dramskega oledališča 1.500.000 Din. Razen tega je treba pristeti iz V. poglavja za sanacijo vasi 496.000 Din, prispevek za vodovode in vodovodne zgradbe. Prispevek države za vzdrževanje deželnih cest znaša 2.566.400 Din. Finančni odsek je predložil tudi resolucijo, ki zahteva, naj se zopet prične in dovrši izsuševanje ljubljanskega barja in regulacija Ljubljaniče.

Obl. odbornik prof. Jarca je nato prečital, da je oblastna samouprava prevzela s 1. aprilom 2452 km deželnih cest I. in II. vrste, 277 km okrajnih cest v okrajih Laško, Sevnica in Brežice, ter 65 km glavnih cest. Ceste, ki jih je prevzela oblastna samouprava, so bile v obupnem stanju. Predvsem so se sanirale ceste, poškodovane od poplav. Vzdrževanje cest je bilo do prevzema nezadostno. Okrajni cestni odbor so bili v obupnem položaju, ker niso prejeli nobenih prispevkov od države. Zdi se, kakor da se državna cestna uprava ni zavedla važnosti dobrega cestnega omrežja zlasti z ozirom na naraščajoči avtomobilski promet.

Nato je navajal razna doslej izvršena dela. Omenjal je, da je država sicer pobirala cestne doklade kakor bivši deželni odbor, ni jih pa vračala cestnim odborom. Ti zaostanki znašajo 13.137.561 Din. Lansko leto je bilo vstavljenih v državni proračun 4 milijone Din za povračilo cestnim odborom. Ker cestni odbori niso prejeli prispevkov od države, so se morali zadolžiti izkaz denarnega stanja cestnih odborov je silno žalosten, ker imajo 7 milijonov 428.694 Din dolgov. Samo par cestnih odborov je, ki pobirajo le 200% doklad na direktne davke, vsi drugi pobirajo mnogo večje doklade. Prof. Jarca je odgovoril na očitke posl. Tavčarja, da je ravnal oblastni odbor nesocijalno, ker ni prevzel vseh cestarjev, češ, da oblastni odbor ni prevzel od gradbene direktije samo onih cestarjev, ki so že dovršili 35 let službe ali pa so prestari. Sedaj imamo 400 cestarjev ter se je njihovo število pomnožilo za 100%. Prosi opozicijo, naj pusti cestarje v miru.

»Jutra« se boje

Klici iz opozicije: Ali Vam ni prav, kaj ne?

Posl. Tomazin: Cestarji so že dobili vabilo, naj se naroče na »Jutro«.

Posl. Tavčar: Tu je pismo, s katerim vabijo cestarje na naročnino.

Oblastni odbornik prof. Jarca je navedel, da je oblastni odbor nakazal univerzi podporo za zavod v svrhu preizkuševanja gradbenega materiala. Nadalje je omenjal, da oblastni odbor vzdržuje direktno bivši državni cesti na Jezersko in Ljubelj, druge pa potomcestnih odborov. Nadalje je zavračal očitke »Jutra«, da je za cestnega mojstra v kranjskem okraju nastavljen ključavničarja.

Klici večine: Saj vedno zavijajo!

Posl. Mazovec: Danes »Jutro« trdi, da dobivam 30.000 Din plače od oblastnega odbora.

Posl. Bukovec: Poglejte v stenografski protokol! (Resnici na ljubo ugotavljam, da dobivata člana oblastne kontrole, ki je predpisana po zakonu, poslancu Lebingar in prof. Mazovec, po 1000 Din mesečne nagrade poleg poslanskih dnevnih.)

Oblastni odbornik prof. Jarca je nadalje naglašal potrebo novih vodovodov ter omenjal, da se oblastni odbor zaveda, da ne bo mogel naenkrat izvršiti vseh del.

Posl. Sitar: Kaj pa v krajih, kjer razsaja tifuz, kakor v Hrastriniku?

Posl. prof. Jarca: V tem oziru smo se dogovorili z državnim Higijenskim zavodom za sodelovanje.

Izsuševanje Barja in regulacija Ljubljaniče

Končno je omenil prof. Jarca, da bo treba prirediti novo akcijo za izsuševanje ljubljanskega Barja in regulacijo Ljubljaniče. Mestna občina Ljubljanska je v tem pogledu že pokazala razumevanje, ker se izjavlja pripravljeno povišati določeni svoj prispevek od 10 odst. na 20 odst. Umevanja za to stvar pa ni pokazal glavni odbor za obdelovanje Barja, ki je odgovoril, da za početo akcijo pozdravlja, da pa smatra, da bi morala dela v prvi vrsti izvršiti država na račun reparacij. Prof. Jarca je izrazil upanje, da bo novi glavni odbor za obdelovanje Barja pokazal v tem pogledu več smisla.

Gradbena dela v lastni režiji riskantna

Posl. Zupančič je naglašal, da so gradbena dela v lastni režiji pri vsaki samoupravi zelo riskantna. Do tega prepričanja so prišli tudi druge samouprave, zlasti večje občine, kakor ljubljansko mesto. Pri manjših občinah je to lažje, ker je tudi kontrola lažja. Dela v lastni režiji naj bi bila dovoljena šele takrat, ko bi se najmanj po dvakratni licitaciji izkazalo, ali morejo biti res cenejša. Nikakor pa ne gre, da bi projektant izvrševal sam dela in jih nato tudi kolavdiral.

Posl. prof. Jarca: Ali je oblastni odbor privatno podjetje?

Posl. Zupančič: Projektant lahko napravi na pr. za 15% višji stroškovnik, po izvršenih delih pa reče, koliko je prihranil. Le po dvakratni licitaciji bi se mogla ugotoviti vnaprej prava vsota stroškov. Nadalje je govornik priporočal, naj se izvrši revizija vseh tras glede preložitve klancev. Pozdravil je končno dejstvo, da je v gradbenem odseku prevladalo mnenje, naj se koncem leta 129 odpravi mostnina na vseh deželnih mostovih.

Letos je bilo v Ljubljani zgrajenih 157 novih hiš

128 dovoljenj za zgradbo stanovanjskih hiš. — Letos smo dobili v mestu 513 novih stanovanj.

Dejstvo je prejšnja leta vladal v gradbenem pogledu v Ljubljani nekak zastoj, je bilo letos gradbeno gibanje razmeroma zelo živahno. Ljudje so pač primorani graditi nove hiše, kajti pomanjkanje stanovanj in poslovnih lokalov je še vedno občutno. Na drugi strani je pa važno, da so se gradbeni materiali veliko pocenili. Pomisliti moramo tudi, da je promet v mestu, ki se širi na vse strani, vedno močnejši.

Letos se je v Ljubljani razmeroma dosti gradilo. Gradili so zasebniki in mestna občina, ki se je trudila, da vsaj kolikor je v njeni moči ublaži nezno stanovanjsko budo, ki tare zlasti siromašne sloje prebivalstva. Iz statistike mestnega gradbenega urada posnemamo nekatere prav zanimive podatke o letošnjem gradbenem gibanju v Ljubljani.

Gradbeni urad je izdal letos 128 dovoljenj za zgradbo novih stanovanjskih hiš z 286 stanovanji. Od teh je bilo do konca novembra dograjenih 79 s 188 stanovanji. Za razne adaptacije je izdal gradbeni urad 32 dovoljenj. Z adaptacijami se je pridobilo 69 novih stanovanj. Za razne obrtne in gospodarske namene je bilo izdanih 169 dovoljenj, med drugim je bilo tudi več stanovanj preurejenih v lokale. Na ta način je bilo izgrajenih vsega skupaj 13 stanovanj, vendar je to malenkost v primeru z zgradbo novih stanovanj, ki jih število znaša 513. Od lani izdanih stavbnih dovoljenj je bilo namreč dograjenih letos 78 novih hiš z 255 stanovanji. Izvršenih je bilo tudi več adaptacij, v stanovanjske namene in 11 raznih drugih adaptacij, za katere je gradbeni urad že lani izdal dovoljenja.

Vsega skupaj je bilo letos zgrajenih 157 novih hiš in izvršenih 35 adaptacij. Pridobilo se je 513 stanovanj. Polovico teh stanovanj je zgradila mestna občina in sicer 227. Zgrajenih je bilo 19 novih vil, ki razpolagajo z 69 stanovanji, v palači Delavske zbornice na Miklošičevi cesti je bilo na razpolago 30 stanovanj, 64 v adaptirani Nuškovi vojašnici in 64 v 16 zaslikih hiš na Vodovodni cesti. Vsa ta stanovanja so letos že uporabna in seveda tudi zasedena.

Za prihodnje leto je gradbeni urad že zdaj izdal 60 dovoljenj za zgradbo novih hiš, ki bodo razpolagale z 240 stanovanji. V doglednem času bo dograjena stanovanjska hiša na Poljanah, v kateri bo 113 stanovanj.

Gradilo se je letos na vseh koncih in krajih, največ seveda v Šiški, kjer je bila prav agilna stavbna zadruga »Bajtar«. Mnogo hiš je bilo zgrajenih tudi za Bežigradom in v Trnovem, dalje na Mirju, pod Rožnikom itd., kar je dokaz, da se večinoma gradi na periferiji, ki bo kmalu gosto obljuda. V mestu je bilo zgrajenih samo nekaj palač in adaptiranih več poslopij.

Če bo stavbno gibanje tudi drugo leto tako živahno, bodo v mestu, ki se sicer od dne do dne bolj razvija, počasi izginile vse tiste nezadane parcele, ki tvorijo še danes globoke vrzeli in kvarijo celotno sliko mesta. In potem Ljubljana ne bo dolga vas, kakor je zdaj, ko imamo sredi mesta še vedno nezadane parcele, stare podrtje, bajte in fanozno nova poslopja, kakršno je n. pr. ono na Miklošičevi cesti med hotelom Union in palačo Vojnejeve poslovnice, ki spadajo v Kurjo vas ali Bizovik, ne pa na eno najlepših ljubljanskih ulic.

Kanalizacijska in regulacijska dela

Vzdrževanje in gradnja kanalizacije, jarkov, mostov in ograj ter regulacija voda dela mestni občini vsako leto mnogo skrbi

in zelo obremenjuje njen proračun. Tudi letos je mestna občina, odnosno gradbeni urad, v čigar področje spadajo vsa ta dela, izvršil celo vrsto novih naprav. Zgrajili so se številni novi kanali in požiralniki, odcepi in mostovi, čistilni jarki, popravljali mostovi itd. ne glede na razne druge komunikacijske naprave, n. pr. napeljava vodovoda in elektrifikacija Barja.

Letos so bili zgrajeni novi kanali na Groharjevi, Erjavčevi, Kette-Murnovi in Opekarski cesti, dalje v Žiljski, Skrabčevi in Strekljevi ulici, na cesti v Mestni log, na Friškovicu, na Vrtači, v Vošnjakovih ulici; urejene so bile kanalizacije na Celovski cesti, v Pražakovi in v Vogelni ulici, v Hradskega vasi, v Prečni ulici, ob železniškem prehodu na Dumaški cesti, kanali v Zvonarski, Žibertovi in Ilirski ulici, kanalizirana je bila mestna pristava, Krekov trg, prostor pred Škofijo, podaljšal se je kanal v Karadžičevi ulici za 85 metrov in predvidoma se bo letos še kanalizirala odnosno podaljšala kanalizacija v Korunovi ulici in Lattermanov drevored. Uredila se je tudi kanalizacija Sv. Petra nasipa in Povšetove ceste. Ponikovalnice so bile zgrajene v Spodnji Šiški in za Bežigradom, dočim je bil v Tivoli pod gradom napravljen filter ter istotako urejen kanal. Propusti in jarki so bili zgrajeni na Opekarski cesti, pred šolo na Barju, čez jarek na Peruzijevi poti pri odcepu od Ižanske ceste. Napravljen je bil železobetonski mostiček čez Koruznikov jarek in čez Galjevec na Ižanski cesti, dalje železobetonski propust na križišču Jeranove in Opekarske ceste; regulirani so bili pritoki Gradaščice, zgrajen cevni propust na Ižanski cesti pri botaničnem vrtu, postavljeni so bili ograjni stebrčki na Kongresnem trgu, preplekane ograje na Krakovski mostu, na mostu čez Ljubljano na Prulah, ob pločniku pri franciškanski cerkvi, na Kongresnem trgu, na franciškanskem in četrarskem mostu. Izčiščeni je bilo tudi mnogo kanalov ter izrebrljeni jarki na Barju in dolžini 6500 metrov.

Letos bodo najbrže še dokončana sledeča dela: Podaljšek kanala v Korunovi ulici, dve avtomatični splakovalnici, železobetonska polnila za ograje nad opornimi zidi Ljubljane itd.

Dalje moramo še omeniti, da je bilo tlakovano dno Gradaščice pod krakovskim mostom in napravljen perišče na Ižanski cesti na Galjevcu.

Komunalna dela v prihodnjem letu

Tudi za prihodnje leto ima gradbeni urad obširen program in bo predvsem nadaljeval z gradnjo prepotrebnejših kanalov. Zgrajenih bo tudi več mostov in mostičkov. Najvažnejše so gotovo zgradbe mostov. Tako bodo zgrajene železobetonske brvi čez Ljubljano od Wolfve do Ribje ulice in Poljanskem nasipu ter čez Grubarjev kanal v podaljšku Strelške ulice. Projektiran je tudi nov franciškanski most. Dalje bodo zgrajeni novi mostovi čez Gradaščico v Groharjevi ulici in v Trnovem, čez Mali Graben na Opekarski cesti, mostiček čez Prošco na Barju in več manjših mostov. Preuredila se bodo že obstoječa javna stranišča in zgradila nova na Masarykovi cesti in podzemno na Dumaški cesti. Gradaščica bo regulirana od izliva do Kolesarje, izvršila se pa bodo tudi razna regulacijska in dekorativna dela ob Ljubljani. Zbiralni kanali bodo zgrajeni na Cankarjevem nabrežju, na Cesti na Rožnik, na Glinski cesti in Stari poti, kakor tudi več manjših kanalov.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Težka tramvajska nesreča. — Beg iz ječe. — Strašno odkritje. — Vrh zvonika zagrebske stolnice.

Včeraj popoldne se je pripetila v Beogradu težka tramvajska nesreča. Pred še nedograjenim poslopjem generalnega štaba je nagromaden kup raznega stavbenega materiala, ki bi po predpisih ne smel ležati na tem kraju na pločniku pri tramvajski progi. Včeraj popoldne so pa še naložili na pločnik tlik tramvajske proge parketne deske, namenjene za novo stavbo. Tramvajska proga vodi na tem kraju iz mesta v Topčider in je navadno vedno dobro zasedena. Tudi včeraj popoldne je bil tramvaj natrpan in celo na stopnicah voz in prikolice so stali potniki. Voznik ni zmanjšal hitrosti, ko je privozil v bližino nove stavbe. Menil je, da bo lahko vozil mimo skladišča parketnih desč na pločniku. Ko je pa tramvaj vozil mimo desč, je zadel ob deske in ves kup se je podrl. Deske so zasule potnike, ki so stali na stopnicah. Voznik nesreče ni opazil takoj, ker gre proga v klanec in dela voz na tem kraju velik ropot. Trije potniki so padli z voza, in sicer sprevodnik prikolice in dva potnika, ki so stali na stopnicah. Enega je pa tramvaj vlekel kakih 30 m daleč, ker se je krčevito držal tramvajske ograje. Pred Narodno skupščino je voznik ustavil tramvaj. Poklicali so takoj rešilni voz, ki je ponesrečenca odpeljal v bolnico. Med ranjenci je neki sodnik, ki ima težke poškodbe na glavi. Zlomljeno ima tudi roko. Neki mediciner je pa dobil težke poškodbe po vsem telesu. Smrtne rane ima tudi sprevodnik. Polomljene ima tudi roke in noge. Vsi trije so v obupnem položaju in ni upati, da bi okrevali. Policija je takoj uveljavila preiskavo in je ugotovila, da je nesrečo zakrivilo vodstvo zgradbe, ki je proti vsem predpisom naložilo parketne deske na

pločnik med zgradbo in tramvajsko progo. Ves promet je bil na tej cesti zaradi nesreče skoraj pol ure ustavljen. K sreči se niso ponesrečili še ostali potniki, ki so stali na stopnicah natrpanega tramvaja. Okna tramvaja so pobita, voz je tudi sicer precej poškodovan. Zadnje čase se take nesreče v Beogradu množijo in prebivalstvo je bilo včeraj zelo razburjeno, ker ni več varno hoditi po beograjskih ulicah, ne da bi človek tvegal pri tem svoje življenje. Prebivalstvo zahteva, da se končno uvede red vsaj v cestnem prometu, če ga že drugje ni.

Nedavno smo poročali, da sta iz šibeniške kaznilnice pobežnila dva nevarna razbojnika, in sicer neki Todor Medić in Bože Vujević. Za njima ni ne duha ne sluha. Sedaj se pa zdi, da bo končno pojasnjen senzacionalni beg teh dveh razbojnikov. Uvedli so preiskavo in ugotovili, da sta imela begunca pomagača, ki jima je omogočil beg. V zvezi s tem je bilo dosedaj aretiranih 5 oseb, med njimi so trije jetniki pazniki, katerih imen pa policija ni izdala v interesu preiskave. Veliko senzacija je vzbudil v Šibeniku tudi samomor neke časne paznice A. C. Ta je predvčerajšnjim izpila večjo količino ocetne kisline v samomirlnem namenu. Samomorilko so pa še pravočasno opazili in ji izprali želodec ter jo tako rešili. Samomor je v zvezi s preiskavo proti pomagačem obeh beguncev, A. C. je bila namreč ljubica nekega paznika, ki je bil tudi aretirani, češ da je pomagal zločincema k begu. Včeraj so orožniki privedli v Šibenik očeta in mater pobegelega Medića. Zaslišali so ju, toda zvedeli niso ničesar, kar bi olajšalo nadaljnjo preiskavo. Zanimivo je zlasti,

da je Medićev oče prodal nedavno velik del svojega posestva, ni pa mogel povedati, kam je dal denar. Zato se sumi, da ga je porabil za podkupovanje paznikov ter je tako omogočil svojemu sinu beg iz ječe. Preiskava se nadaljuje in pričakujejo se še nadaljnja presenetljiva odkritja.

Ko so pred dnevi pastirji pri Obrenovcu pasli ovce, so opazili, da so psi odkopali na pašniku kosti in jih grizli. Psi so se tepli za kosti, kar je vzbudilo pozornost pastirjev. Pritekli so in jih razgnali. Nudil se jim je strašen prizor. V jami, ki so jo izkopali psi, je ležalo že razpadajoče žensko truplo. Pastirjem je bilo jasno, da gre za strašen zločin, zato so zadevo prijavili policiji. Sodnija je poslala komisijo, ki je našla pri umorjenki 7 bankovcev po 10 Din, nekaj drobiža in legitimacijo na ime 20 letne Milke Jelić iz Mislolina. Preiskava je dognala, da je umorjena žvela v divjem zakonu s kmetskim fantom Dinkom Brusićem. Zadnje čase se nista razumela in sta se večkrat sprla. Milka je zahtevala, naj jo fant poroči, čemur se je pa ta upiral. To je bil tudi glavni vzrok nesoglasja med njima. Dinko je bil takoj osumljen umora svoje ljubice in so ga aretirali. Pri zaslišanju je takoj cinčno priznal, da je umoril svojo ljubico, ker ga je neprestano mučila zaradi ženitve. Umoril jo je s pomočjo svojega hlapca Andrije Sojica. Oba je policija izročila sodišču v Beogradu.

Včeraj popoldne je vzbudila pozornost številnih Zagrebčanov drznost nekega moškega, ki je hotel splezati na vrh zvonika zagrebske stolnice. Okoli stolnice se je nabrala množica, ki je občudovala predržnca. Ljudi je bilo na cesti toliko, da so ovirali cestni promet. Pred tedni se je oglašil v pisarni nekega filmskega podjetnika v Zagrebu neki moški, ki se je predstavil za Marijana Brčića iz Dalmacije. Izjavil je, da bi splezal po zvoniku do vrha, če bi ga podjetje filmalo med plezanjem. Pripovedoval je o svojem bednem življenju izumitelja, ki ne najde mecena in ima ženo in štiri otroke. S plezanjem na vrh zvonika bi rad opozoril javnost in bi morebiti našel dobro dušo, ki bi mu pomagala do službe. Čudak je napisal svoj življenjski in se pogodil s filmsko družbo. Ko je včeraj Brčić splezal po stopnicah v zvonik stolnice in so mu filmski operaterji že sledili do druge galerije, jih je opazil cerkvenik in se je začel zanimali za nenavadne goste. Med tem je Brčić splezal že do ure in se prikazal na zunanji strani zvonika ter plezal naprej po gotških okrasih in žicah. Množica na cesti okoli zvonika je bila vedno večja. Drzni plezalec je bil oddaljen od vrha zlatega križa na zvoniku komaj tri metre, ko se je prikazal iz zvonika obraz cerkvenikovega sina Živka Milčića, ki je med tem splezal po lestvi v notranjosti zvonika do akrobata. Med njima je nastal kratek prepir, kakor je Milčić potegnil v vrtoglavi višini Brčića skozi odprtino v zvonik in ga začel obdelavati s pestmi. Nesrečni plezalec je padel po lestvi in obležal na tleh prve galerije. Občinstvo se je med tem razburilo in hotelo napasti surovega Milčića, ki je preprečil drzen poskus, poleg tega pa junaka še pretepel. Milčića in Brčića je policaj odpeljal na stražnico v spremstvu tisoč glave množice. Brčić je izročil novinarjem tudi svoj življenjski, ki končuje z besedami: Tako sem se odločil, da s tem opozorim našo javnost, da spozna moje zmožnosti in moj pogum. Če se pri tem ponesrečim, moj zadnji pozdrav družini in dragi mi hrvatski Dalmaciji.

Nevzdržne razmere v ljubljanski bolnici

Ljubljana, 17. novembra.

Minilo je skoraj leto dni, odkar je ljubljanska deželna bolnica prešla v kompetenco ljubljanske občinske skupščine, toda razmere so se v enem letu v bolnici tako poslabšale in se še slabšajo od dne do dne, da postajajo naravnost nevzdržne. Naše uredništvo je prešlo v zadnjih mesecih nebroj pritožb o malomarnem in površnem postopanju z bolniki in o skrajno malomarni higijeni v bolnici. Mi smo dozdaj postopanje bolnice tolerirali, dasi je bila marsikatera zadeva zrela za javnost in vredna vse obsode. Toda včeraj se je v bolnici pripetil nov dogodek, ki meče zelo slabo luč na bolnišnično upravo in glasno kliče po remeduri.

Včera se je v bolnici obesila mlada učiteljica z Gorenjskega, stara okrog 30 let. Nesrečno so našli obešeno na stranišču, kjer je visela na svoji srcaji, ki si jo je bila zvala v motovog.

Morda se bo bolnišna uprava izgovarjala, da je to samo slučaj, ker je pač razumljivo, da osebo ne more vedno stati za bolniki in jih nadzorovati. Toda zadeva je drugačna. Učiteljica je bila živčno težko bolna in ležala se je na oddelku 7 za živčno bolne. Bolniki na tem oddelku morajo vedno biti pod strogim kontrolo in nikdar se jih ne sme puščati same, kaj šele brez nadzorstva na stranišču.

Včerašnji primer pa ni edini. Pred pol drugim letom se je tik pred velikonočnimi prazniki obesila neka mladenka, stara šele 24 let. Uprava bolnice je takrat ta dogodek zamolčala in prikrila javnosti. Zamolčan je ostal tudi primer, ko je pred tedni neka ženska skočila iz prvega nadstropja nekega oddelka in samo srečnemu naključju je pripisati, da je ostala nepoškodovana.

Iz bolnice pa smo prejeli še več drugih pritožb. Tako se je včeraj v našem uredni-

štvu zglasil mož, ki je bil na oddelku 1 na obisku pri svoji bolni ženi. Izpovedal je, da je vladal v skupnem oddelku tak smrad, da je bilo nemogoče vzdržati v sobi in da so se morali bolniki skrivati pod odeje. Na oddelku so namreč prali in kuhali umazano perilo in smrdelo je po milu, lugu in plinu, da je bila atmosfera res neznosna. Vprašamo, kje je tu higijena?

Lahko bi bolnici postregli še z drugimi dejstvi in dokazi, vendar upamo, da je to zaenkrat dovolj in da bo uprava znala napraviti red v zavodu, ki je v prvi vrsti posevečen javnosti.

Pribiti moramo tudi, da je uprava bolnice izdala strog ukaz, da nihče ne sme zvedeti, kaj vse se dogaja v bolnici, zlasti pa da ne smejo biti informirani listi. Ali ima mar uprava bolnice slabo vest? Nas ti ukrepi prav nič ne ovirajo in mi si bomo kljub njim striktnim ukazom znali poiskati informacije, pa najsi bo to vodstvu bolnice všeč ali ne!

Končno moramo ugotoviti, da zdravnikov ne zadene nobena krivda na neredu v bolnici, ker vestno opravljajo svojo službo in so za naporno delo tako slabo plačani, da se je sploh čuditi, da so tako poštvalni. Krivda zadene občinski odbor, ki ne da bolnici dovolj denarnih sredstev, da bi mogla kriti vsaj najnujnejše izdatke in poskrbeti za red.

Iz policijske kronike

Samomorilna manija že zopet razsaja. Včeraj smo poročali, da se je v Šiški zastupila z lizolom neka mladenka, kateri so pa v bolnici rešili življenje, včeraj je pa samomorilna epidemija zopet terjala dve žrtvi. Včeraj se je obesila v bolnici učiteljica D. R., o kateri poročamo na drugem mestu, sinoči so pa v bolnico pripeljali nezvestnega 24-letnega zlatarja Iv. Z. iz Šiške. Njega je našel trgovec Klein, ležečega v travi Trubarjevega parka. Mož je težko hropel, pri njem je ležala steklenička z lizolom. Obvestil je takoj v bližnji službojočega stražnika, ki je pozval rešilno postajo. Samomorilnega kandidata so takoj z rešilnim vozom prepeljali v bolnico.

Kakor običajno, je bila tudi včeraj prijavljena tatvina kolesa. Kolo je bilo ukradeno trgovskemu vajencu Cirilu Povšetu iz Rožne doline. Kolo je vredno 800 Din.

Včeraj je bil na policiji prijavljen vlom v stanovanje. Nekdo je vdrl v sobo Ivane Snaj, stanujoče pri Josipini Kozak na Poljanski cesti št. 15. Odnesel je služkinji lep plašč s podlogo, vreden 600 Din, volneno 35 Din vredno čepico, volneno jopico in še več drugih stvari, vse skupaj v vrednosti 975 Din.

20letnica Kreditnega društva Mestne hranilnice

V proslavo 20letnice Kreditnega društva Mestne hranilnice se vrši danes ob 3. uri popoldne slavnostno zborovanje v posvetovalnici mestnega magistrata. Kreditno društvo je ob tej priliki izdalo tudi posebno spominsko brošuro, iz katere posnemamo podatke o plodonosnem delovanju tega društva od ustanovitve l. 1908.

L. 1908, ko je dosegel avstrijski režimski teror svoj vrhunec, se je hkrati najjačje prebudila narodna zavest Slovencev in se posebnost slovenskega obrtnika, ki je uvidel, da more uspevati le z osamosvojitvijo od tuje kapitala in s tesnim sodelovanjem z vsemi pridobitnimi slovenskimi krogi. Poskusi Ceha Jana Horaka niso imeli uspeha v tej smeri. Šele mladi iniciativni Engelbert Franchetti je pripravil temelje za združitev vseh obrtnih združenj v bivši Kranjski. Septembarski dogodek l. 1908 so pa dali povod za ustanovitev Kreditnega društva v okviru Mestne hranilnice, kajti nemška Kranjska hranilnica je tedaj odpovedala kredite slovenskim obrtnikom. Kreditno društvo pa tudi danes ni nič manj potrebno, kajti moč je bolj kakor kdaj poprej teže našega malega obrtnika industrializacija podjetji, pomanjkanje denarnih sredstev, ogromna davčna bremena in razdrapanje politične razmere.

Upravni odbor Mestne hranilnice je po septembarskih dogodkih soglasno sklenil ustanoviti za trgovce in obrtnike posebno kreditno društvo. Dne 26. avgusta 1909 je sklical tedanji predsednik hranilnice Ubald pl. Trnkoczy ustanovni občni zbor. Za predsednika je bil izvoljen g. Viktor Rohman. Izvoljeni so bili društveni odborniki in sprejela društvena uprava. Za predsednika je bil izvoljen g. Viktor Rohman, za podpredsednika pa Engelbert Franchetti. Tajniki in knjigovodstveni posli so bili poverjeni tedanjemu hraniliščnemu blagajniku gosp. Francetu Pretnarju.

Društvo je stalno napredovalo in pridobivalo zaupanje obrtniških krogov. L. 1911 je vsota zaprosenih kreditov narasla že na 1 milijon 395 tisoč Din. Svetovna vojna je za štiri leta zavrla društveni razvoj. Šele po ujedinenju se je Kreditno društvo zopet razmahnilo, tako da je l. 1919. narasla vsota zaprosenih kreditov že na 2 milijona kron, naslednje leto pa že na 15 milijonov in leta 1921 na 50 milijonov in 832 tisoč kron. V letih od 1923 do l. 1927 so se vsote zahtevanih kreditov gibale med 1 milijonom 200 tisoč Din in 2 milijonom 350 tisoč Din. Ker je v teh letih Mestna hranilnica sama uvedla svoj aktivni in pasivni račun in ker se je v inflacijski dobi obnovilo mnogo novih denarnih in kreditnih zavodov, se je marsikateri obrtnik odvrnil od Kreditnega društva.

Izmed dolgoletnih sodelavcev Kreditnega društva je treba posebno omeniti hraniliščnega višjega knjigovodjo Franceta Pretnarja. Za razvoj društva si je stekel velike zasluge. Po vojni je prevzel njegove posle sedanji tajnik hranilnice Oton Jeruc. Odliden sodelavec v društvu je tudi doktor Franc Novak, ki je bil imenovan za društvenega pravnega svetovalca. Velika zasluga, da se je društvo ustanovilo in se lepo raz-

vijalo, gre nadalje Engelbertu Franchettiju, tačasnemu predsedniku Kreditnega društva. Pokojni Franc Ks. Stare je deloval za društvo od začetka in mu pomagal, da je prebrodilo razne gospodarske krize med vojno in po vojni. Društvo se ob 20letnici svojega obstoja posebno hvaležno spominja tudi Ivana Hribarja, ki je prvi sprožil misel ustanovitve Mestno hranilnice v Ljubljani in je bil duševni oče Kreditnega društva. Nadalje je pokojni Ubald pl. Trnkoczy deloval za društvo nepretrgoma skoraj 20 let. Pokojni dr. Karel Triller je pa pripomogel k ustanovitvi društva in mu veliko pomagal zlasti v začetku. Zahvala gre tudi ravnatelju Antonu Svetku, ki je pomagal pri organizaciji in poslovanju društva.

Beleznica

Koledar.

Danes: Sobota, 17. novembra 1928; katoličani: Gregor; pravoslavni: 4. novembra, Joanikije.

Jutri: Nedelja, 18. oktobra, katoličani: Odon; pravoslavni: 5. novembra, Galaktion.

Današnje prireditve.

Drama: »Svejk«.

Opera: »Carobna piščal« B.

Kino Matica: »Smrtina pentlja«.

Kino Ideal: »Zena«.

Družabni večer na Taboru.

Predavanje v društvu Soča ob 20.30. v salonu pri »Levku«.

Prireditve v nedeljo.

Drama: ob 15. »Modri ošlček«, ob 20. »Krog s kredom«.

Opera ob 15. »Poljska krit«.

Kino Matica: »Smrtina pentlja«.

Kino Ideal: »Zena«.

Ilirija - Jadran na igrišču Ilirije.

Dežurne lekarnje.

Danes in jutri: Sušnik, Marijin trg, Kuralt, Gosposvetska cesta.

Prosveta

»Dobri vojak Svejk« si je v novi, lokalizirani obliki z izvrstnimi tipi in originalnimi dialekti pridobil živahno naklonjenost najširšega občinstva. Ponavljajo za v soboto zvečer ob 8. in sicer izven abonementa. Glavno vlogo igra g. Cesar, režira pa gospod prof. Šest.

»Modri ošlček Miško«. Druga ponovitev te prisrčne mladinske igre bo v nedeljo 18. t. m. popoldne ob 3. Ker je pričačkovati velikega obiska, prosimo p. n. stariše, da si vstopnice preskrbijo ali pa rezervirajo. Režijo ima g. prof. Šest.

Klabund »Krog skredov«. V nedeljo, dne 18. t. m. zvečer pride po daljšem presledku na spored spet Klabundova kitajska igra »Krog s kredom«, ki jo je za naš oster posloven Oton Zupančič. Delo je polno orientalske poezije, tuje čare in ljubane romantike, prepletene z motivi socialne upornosti in borbenosti. Zaradi bogatega dejanja, slikovitih prizorov in občudovne vsebine vživlja vprizoritev že od premiere posebno zanimanje. Sodelujejo g. Saričeva, Mira Danilova, Rakarijeve ter g. Cesar, Debevec, Gregorin, Jan, Jerman, Levcar, Sancin, Skrbinič in Smerkolj. Režijo ima g. Ciril Debevec. Začetek točno ob 8. končec ob pol 11. Vstopnice se rezervirajo pri blagajni.

Ljudska operna predstava. V nedeljo, dne 18. t. m. popoldne se poje v ljubljanski operi Nedbalova opereta »Poljska krit« in običajni zasedbi. Glasba se odlikuje po lepim melodijah in karakterističnih poljskih ritmih. Je izrazito slovenskega kolorita ter izredno učinkovita posebno v instrumentalnem oziru. Opereto dirigira ravnatelj g. Polič. Cene znižane.

Dr. Cerinov simfonični koncert. V ponedeljek 19. t. m. priredi muzika dravske divizijske oblasti pod vodstvom dr. Josipa Cerina simfonični koncert, na katerem se bode izvajala Bachova 2. koral. Iščanje Paurinovičeva jugoslovanske simfonije in Ces. Frankove: Klavirske varijacije s spremljevanjem orkestra. Pri tej točki sodeluje gđ. Jadviga Poženelova. Koncert sam se vrši v proslavo ujedinenja kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in se vsled tega igra na začetku programa državna himna. Predprodaja vstopnic in Matični knjigarni.

Akademski simfonični orkester. V Pragi bo koncertiral v Ljubljani v soboto, dne 24. t. m. Akademski Filharmonija je prav te dni na koncertnem potovanju skozi Jugoslavijo in na svojem povratku koncertirajo tudi v Ljubljani. Orkester šteje 66 godbenikov, med temi 60 gospodov in 6 dam. Člani so sami akademiki, ki v Pragi kaj pogostokrat nastopajo na raznih dobrodelnih in reprezentacijskih prireditvah, v prvi vrsti v Obecnem domu. Predprodaja v Matični knjigarni.

Snor

— Službeno iz sekcije ZNS. Za nogometne tekme 18. t. m. so delegirani: Ilirija rez.: Jadran rez. gosp. Černy (ob 10.15 igrišče Ilirije); Ilirija: Jadran g. Deržaj (ob 15. igrišče Ilirije); Svoboda: Reka g. Betetto (ob 13.30 igrišče Ilirije); Rapid: Železničar v Mariboru gosp. Schneller. — Tajniki.

— Jutrišnje nogometne tekme. V Ljubljani se odigrajo jutri zadnje jesenske prvenstvene tekme, in sicer igrajo na igrišču Ilirije ob 10.15 Ilirija rez.: Jadran rez. ob 13.30 Svoboda: Reka, ob 15. Ilirija: Jadran. Najvažnejša med temi tekmami je Svoboda: Reka, ki odloča o prvem mestu v tabeli I. B razreda. — V Mariboru se odigra predzadnji dve prvenstveni tekmi. Srečajo se Maribor: Svoboda in Rapid: Železničar.

DRESIRAN MOŽ.

— Ko sem se vračal s pogreba svoje žene, mi je padla opeka naravnost na glavo. In takoj sem pomislil, da mora biti moja žena že v nebesih.

MED DECO.

— Tvoj atek je čevljar, pa hodiš v raztrganih čevljih.

— Him, saj to je tisto, tvoj papa je zobni zdravnik, a tvoj bratec ima samo en zob.

V delu za skupnost so omagali, zdaj pa stradajo

Obupen položaj kronskih vpokojencev, vdov in sirot — Država mirno gleda, kako ti nesrečneži polagoma hirajo in umirajo v največji bedi

Najbolj žalostna usoda je zadela po prevratu v naši državi brez dvoma naše kronске vpokojence, to so tisti, ki so bili vpokojeni v bivši Avstro-Ogrski ali pa tik po prevratu. Za te se naša država najmanj briga. Ravna z njimi kot s pritepenci, kot z nepotrebnim bremenom ali nadležnimi berači. Za vse ima država denar, za vse tiste, ki so se res pritepli v našo državo — za kronskih vpokojence pa, ki so čisto nedolžni pri tem, da so jih povojne razmere nakopale novi državni, ima le obljube, večne obljube in prazne fraze.

Nebroj člankov in polemik so že objavili naši časopisi o teh revežih, toda brez uspeha. Tem je naša država mačeha in bo ostala najbrž mačeha in ravnala z njimi kot more ravnati le mačeha z otrokom, ki ni njen, čeprav prebiva z njo pod isto streho. Marsikdo med nami niti ne slutí, koliko gorja, bede, prikrita jeze in gneva je v srcih teh nesrečnežev, ki jih država-mačeha prezira in ponižuje. Večina njih prejema namreč tako sramotne pokojnine, da z njimi ne morejo živeti in umreti. To se pravi, umirajo z njimi lahko, kajti mnogo jih je že pobrala in odrešila smrt, oslabilene in izžupane od bednega življenja in pomanjkanja, potem ko so po 30 in večletnem delu za državo in narod žrtvovali svoje najboljše moči.

Pričujoče vrstice naj vsaj približno kažejo razpoloženje in življenje nesrečnih kronskih vpokojencev. Naš urednik je posetel nekatere v bednih bivališčih, večinoma v predmestjih in na ljubljanskem Gradcu, ki je postal iz kaznilnice pribežališče številnih vpokojencev.

Berači, ki ne smejo beračiti

Na Gradu stanuje neki vpokojeni sodni oficijal z ženo. Mož je živa priča škandala lozih razmer v naši državi. S trpkimi besedami ti predloči bedo, v kateri živi, sleherni njegova kretanja in beseda izraža samo gnev, ogorčenje in obup. Pa niti ni treba poslušati možakarja, ki je že popolnoma ogušil in se človek z njim le težko sporazume s svinčnikom in papirjem. Treba si je le ogledati njegovo pribežališče, kamor ga je usoda zanesla kot kronskega vpokojenca. To je nizka, obokana luknja brez okna. Vrata pri vhodu imajo nekakšno omreženo linico in so na zapah. Če pri vhodu se čudiš, da more za temi vrati, ki bi bila danes še za svinski hlev neprimerna in nezdružljiva, prebivati človek. Ko pa vstopiš, se čutiš sam ponižanega ob misli, da mora na stara leta v takem hlevu prebivati tudi človek, kakor si sam. Da je mogoče kaj takega v 20. stoletju v zapadni Evropi, bi ne verjel nihče, ki ne pozna naših razmer.

V »sobi« je precej pohištva, ki priča, da je imel nesrečnež nekoč udobno, meščansko stanovanje. Dve omari, divan in druge malenkosti so še iz dobrih starih časov. Zdjaj so že zaprašene in zakajene in kmalu ne bo več mogoče spoznati prave barve, kajti v »sobi« je tudi štedilnik, iz katerega se kadil kar po »stanovanju«. Dušljiva atmosfera te luknje te davi, kajti edina pritiklina tega pribežališča starega vpokojenca je stranišče, ki ima celo okno in od koder prihaja svetlova v »veliko sobo«. S svetlobo prihaja seveda tudi smrad.

Sedla sva s starcem za mizo in se začela pogovarjati. Pisal sem mu vprašanja na papir in on mi je odgovarjal.

56 Din mesečne pokojnine

— Kako živite?

— Saj vidite sami. Po beraško... Berači smo sedaj, pa še žalostni berači, ker ne smemo in ne moremo beračiti, kakor pošte ni berači.

Mož je služboval najprej v Ljubljani in potem pa v Trstu, kjer je bil tudi vpokojen. Živel je udobno s svojo pokojnino do prevrata. Po prevratu so ga Italijani odslovili, ker je optimal za našo državo in prišel je z ženo zopet v Ljubljano. Sam je bolan in žena ima neozdravljivo bolezen na nogah. Zatekel se je na Grad, kjer biva še danes.

— Slabše življenje ne more biti, ki se nadaljeval. In kar je najhujše, je obup, ki je polastil nas vseh kronskih vpokojencev. Ni nobene nade več, da bi se naš položaj kdaj zboljšal. Podpore ni mogoče dobiti nobene. Žena ima odprto rano na nogi. Iz bolnice so jo poslali v hiralnico, kamor pa nje. In tudi jaz ne morem ostati sam. Sedaj so nas prevedli. Preje sem dobival 56 kron, sedaj pa dobivam 56 Din pokojnine in draginskih dokladov.

In pomislite, še davek moram plačati. Za nabavljajo zadrugo v Beogradu, od katere nimam nobene koristi, plačujem 5 Din in še 6 Din davka, čeprav je glavna kontrola izjavila, da je pobiranje tega davka od nas protizakonito. V Beogradu nam odtegujejo nam od itak beraške pokojnine kar naprej ta znesek. In to pod vladjo, v kateri je slovenska stranka, ki je pred volitvami z velikimi črkami razbojnala, da pod njeno vladjo stari vpokojenci ne bodo plačevali nobenega davka.

Enkrat na dan močnik

Žena mi kuha kar enkrat na dan. Če imamo močnik na mizi, smo veseli. Če je kaj krompirja, je kosilo že praznično. Na meso pa se misli niti ne smemo.

Sedanji župan mi je znižal stanarino. — Plačujem 14 Din mesečno. In še bog, da sem pod streho.

Ko se posloviš od zgovornega starca, ki mu je že 75 let in si zopet na svežem zraku, ti je, kakor da bi prišel iz strašne ječe zopet na prosto med ljudi. Vse je žrtvovalo ta vpokojenec. Živi v bedi in nezdravi, človeka ponižujoči luknji in privadil se je temu, kakor se kaznjencev privadi naposled

na svojo celico. Ostalo mu je samo nekaj ponosa, kajti pri slovesu mi je rekel, ko sem se enkrat ošnil s pogledom njegovo bedno luknjo: Beračiti pa ne grem, te sramote nočem doživeti; nikoli nisem beračil in nikoli ne bom. In vendar bi se marsikateri berač ozrl pomilovalno na tega nekdanjega udobnega in dostojnega pastorka države, ki mora na stara leta deliti strašno usodo naših vpokojencev.

Tako so nas ponižali

— Tako so nas ponižali, mi je dejala nato vdova železniškega strojevodje bivše Južne železnice, ko sem stopil v njeno »luknjo« na Gradu. Ravnotako obokan prostor, kjer je bilo nekoč skladišče, med vojno pa Rdeči križ. Štedilnik v kotu, postelja, mize in stoli, vse je tu na temnem. Vendar je prostor zračen in prav prijetno in prijazno je v njem. Takoj se vidi, da je tu skrbna ženska roka, ki umiva, pospravlja, čisti.

Iz sleherne vdovine besede veje nepopisna zagrenjenost. Kako tudi ne.

— S 100 kronami sem preje lahko živela, mi je rekla. Sedaj dobivam nekaj nad 400 dinarjev mesečno in s tem naj živim ali umrem. Osem otrok imam; od teh imam vedno katerega pri sebi.

Vdova se je zamislila. Podprla si je vela lica in njene trudne, obupane oči so se morale zagledale v lepšo preteklost.

— Tako so nas ponižali...

Glejte, moj mož se je pehal in trudil vse življenje na železnici. Ko je še živel, smo živeli vsi skupaj dostojno in lahko. Po njegovi smrti sem dobivala pokojnino, s katero sem se mogla skromno preživljati.

— Zdjaj nam pa država daje to miloščino. Ali je to pravica? Ali smo to zaslužili? Dokler sem še pri močeh, bo še nekako šlo, saj živimo do skrajnosti skromno in zapuščenno. Kaj pa bo, če me doleti bolezen? Kaj bo, ko ne bom mogla več delati?

Vdovina sleherni beseda je polna gneva in obupa.

— Koliko mojih sorošnic je že v hiralnici, je nadaljevala. Oslabele so od pomanjkanja in zdaj umirajo v hiralnici. Vidite, to je usoda naš vdov, ki prejemamo po možeh, ki so se izmogli v službi, beraško pokojnino.

Za vse nas poznajo, odtegujejo nam celo davke od pokojnine, da bi pa država ustregla našim upravičenim zahtevam in nam dala to, kar nam po vsej pravici gre, za to se nihče ne zmeni. Niti upanja ni več, da bo kdaj boljše. Udale smo se v bridko usodo.

Človek, ki ni doživel takega ponižanja, ga seveda težko razume. Nekoč je vdova živela v urejenih razmerah, v lepem stanovanju in dostojno, kakor se spodobi. Sedaj ji pa ne preostane drugega, nego da se za teče v ceneno stanovanje na Gradu in živi tu osamljena, pozabljena, izobčena iz človeške družbe, pahnjena v nezasuženo nesrečo in bedo.

Morda še hujše od beraštva je ponižanje.

Dolgovni in beda nas davijo

Železniški vpokojenec je in še invalid povrh. V službi je izgubil nogo. Sedaj ima leseno. Revno je oblečen in njegova izsušena lica in motne, utrjene oči pričajo, da je bolan, da živi v bedi. Izredno je inteligent in to dela njegovo bedo še strašnejšo, ker vidi in razume, kaj se godi okoli njega, vidi, kako država zapravlja po nepotrebnem milijone in milijone, njemu pa daje beraško pokojnino in mu odreka, kar mu po vseh človeških pravicah pripada. Vse naančno, po katerem dogovoru in katerem paktu bi morala država skrbeti zanj, kakor se spodobi. Že več let se bori s svojimi sotrpini za svoje pravice, toda vse zaman. Polotil se ga je naposled obup.

— Po paje živimo, je dejal. Popolnoma sem že obupal, saj ne pomaga nobena prošnja in nobena deputacija. Naši predstavniki drve v prepad in vlečejo za seboj nas vse in našo državo. Pogledajte me, tole je moja obleka. Zakrpana in oguljena je že vsa. Vendar od gladi ne morem umreti. Sramotno pokojnino pa ne morem živeti. Hčerka mi pomaga, kolikor pač more. Sama ne zasluži veliko. Tako sem se zadolžil. Opravka imam s sodnijo in advokati. Tako so nas uničili. Južna železnica bo sedaj menda uredila naše pokojnine. Pomisliti pa morate, da nam polnih šest let nis izplačevali nobenih dokladov, da smo morali v tem času stradati.

Vse bi bilo dobro, če bi nam izplačevali zaslužen pokojnino po zlati pariteti. Kaj smo že vse ukrenili, da bi se naš položaj zboljšal, pa nič ne pomaga. Drvimo naprej v prepad. Težka odgovornost pada na naše zastopnike, ki puste, da počasi hiramo v bedi in pomanjkanju. Koliko parasitov je na telesu naše države, katere redimo prav za prav mi, koliko tujcev je med nami, ki dobivajo podpore v denarju in blagu. Nas pa puste, da umiramo v bedi.

Skrajni obup in gnev je bil v sleherni besedi tega vpokojenca. Njegovo gorje je tem večje, ker se zaveda, kako ga je država ponižala, napravila iz njega berača in ga pahnila v skrajno bedo, ker mu ne da, kar bi mu po vsej pravici morala dati. In nič ni pretiraval, ko je dejal, da je tako ravnanje od držav z vpokojenci zločinsko početje.

Armada bednih vpokojencev

S temi primeri je seveda le površno prikazana beda naših vpokojencev. Koliko jih je še, ki dele z njimi enako in moč še hujšo usodo. Kakšno je razpoloženje tistih, ki so morali na stara leta v hiralnico, če

prav se jim morda ni nikdar sanjalo, da bodo morali končati v tej hiši?

Zalostna je tudi usoda vdov in sirot po državnih uradnikih in učiteljih, ki niso do služili toliko let, da bi dobivali polno pokojnino. Te so dobivale pod Avstrijo takozvano miloščino. To je bila mesečna državna podpora za tri leta. Po tem času so vdove zopet prošile in podpora se jim je podaljšala zopet za tri leta. Te milostne podpore so bile l. 1921. odpravljene. Od tedaj žive vdove in sirote takih uradnikov in učiteljev v največji bedi, brez sredstev. Mnogo jih je že v hiralnici, mnogo jih je že pomrlo v največjem pomanjkanju in le malo jih je tako srečnih, da so našle pri kakem svojcu miren kotiček za stara leta.

Kaj bo tudi z vdovami, ki so poročile že vpokojene državne nameščenice? Tem po zakonu ne pripada pokojnina. Podpore jim pa tudi ne dajo, ko še vpokojenec ne izplačajo, kar jim gre. V Avstriji so te dobivale mesečno podporo.

V naravnost obupnem položaju so tudi vpokojeni pazniki in nadpazniki bivše prisilne delavnice, ki so bili deželni nameščenici in jih je pozneje prevzela država. Žive v bedi, brez stanovanja, sama kost in koža jih je. Vse prošnje ne pomagajo nič. Na dalje je cela vrsta vpokojencev in vpokojenk tobačne tovarne. Tem so sedaj povisjaki pokojnine za malenkost, njih položaj se pa s tem ni prav nič izboljšal. Kruta usoda preganja tudi vpokojene častnike. Pokojnine teh še niso urejene in dele žalostno življenje z drugimi vpokojenci.

Vpokojenci in vpokojenke so torej med nami najbednejši. Zavrnjeni so in zapušteni, ni država ravna z njimi prav po mačehovsko in njih končna usoda je, da hirajo in polagoma umirajo v pomanjkanju in z gnevom in obupom v srcu.

Vse kaže, da res drvim v strašen prepad...

Iz litijske kronike

Litija, 17. novembra. To dni je bila Litija v ljubljanski občinski skupščini dvakrat na »repertoarju«. Prvič se je omenjala ob nakupu graščine Ponočnice pri Litiji.

Ponočnice se ponašajo z gradičem v lepi legi ob železniški progi, imajo pa precej zemljišč. Travnikov, polja, gozdov in drugih parcel je 4.650.000 m². Do sedaj je bilo posestvo v pristno italijanskim rokah, pa je prešlo v last oblastne skupščine za ceno 1.800.000 Din. Ponočnice mislijo preurediti v vzorno kmetijo in žrebančino. Posestvo se vidi prav lepo iz vlaka med postajama Litija in Savo. Vsa širna pokrajina na levem savskem bregu vzdolž proge je last Ponočnic. Od nove institucije si obeta naše gospodarstvo lepega razmaha.

V naši ožji litijski politiki je zadnje čase precej vrolo. Vršlo se je borba za in proti priključitvi občine Hotič (kjer je v Gradu velika predilnica) in občine Konj v litijsko bčino. Priključitev je forsiral znani klerikalni general Lebinger, v bran sta se mu postavila celokupna občinska odbora v Hotiču in Konju. Konec je bil tak, kot se ga ni pričakovalo. Kar je rekel Hinko (Lebinger) je obveljalo, ljudsko voljo so pa potlačili — v Savo!

Na litijski občinski hiši, kjer županuje klerikalni oblastnik g. Lebinger, visi zastava v znak — veselja, da se mu je načrt posrečil, zato pa so visle v Gradcu črne zastave, da pokažejo Hotičani svojo žalost. V prvih popoldanskih urah, ko se je zanimalo, da se ni upoštevala želja Hotičanov in Gradčanov, je nastalo med njimi veliko razburjenje. Vršlo se je sestane, na katerem so sklenili, da bodo ljudje prodali svoja posestva in se v znak protesta izselili. To naj bi bilo v svarilo: Hinko je sicer dobil Hotič, ampak brez — Hotičanov.

Na žalni zgodovinski večer pa bi prišlo kmalu do incidentov. Litijski Rdeči križ je priredil za ta večer koncert ljubljanskih pevcev. Pomotoma pa niso pravočasno javili prireditve v časopisju. Ko pa je prišla med Gradčane v sredo zvečer istočasno vest o sklenjeni priključitvi in slavnostnem koncertu, so ljudje mislili, da se jih hoče s koncertom le izzivati. Zato so sklenili, da se v znak protesta ne sme iz Gradca nihče udležiti litijske prireditve. Na mostu so postavili stražo, ki naj zabrani prehod... Ko je pa nekdo pojasnil, da je bil koncert Rdečega križa določen že davno prej, predno se je sploh vedelo kaj o povečanju občine, so se tudi Gradčani udeležili koncerta. Dobro pa je, če se ta dogodek za beleži v lokalno kroniko.

V Ribčah, mali obsavski vasi litijske okolice se je pojavila škrlatinka, ki tudi po drugih krajih naše domovine razsaja. Tujkajni zdravstveni oblasti je bilo naznanjenih več posameznih slučajev škrlatinke. Hiše, kjer se nahaja obolela deca, so bile kontumicirane. Ker je bilo ukrenjeno vse potrebno, je upati, da se nevarna bolezen ne bo širila.

Kazenski odelek litijskega sodišča do biva stalno goste. Neprerenoma se sliši o vlogah in tatvinah. Najrazličnejši klateži si izberejo naš okraj za svoj eldorado, kjer si hočejo napolniti bisage. Simoči so odpejali litijski orožniki dva povsem zanemarjena pohajkača, ki sta vlomila v več lokalov. Eden, Zohar po imenu, je prišel nedavno iz Hrvaške, kjer je imel svojo tovarnišijo, ki jo je po orožništvo že skoro do malega spravilo pod ključ. Čeprav se je Zoharju posrežilo beg iz Hrvaške, je kmalu nato okusil ričet na litijskem sodišču, zdaj pa

pride s svojim pobratinom pred ljubljanske sodnike.

Bolj žalosten pa je slučaj, ki se je pripetil v Velikem vrhu nad Litijo. Tam so ujeli 13-letnega Milana Pešo, ki je vlomil pri nekem kmetu v skrinjo in odnesel nad 1000 dinarjev gotovine. Fant nima nikake vzgoje, starši so mu v izemozstvu, zato je zašel na kriva pota in v celico litijskega sodišča. Kaj bo s tako mladino!

Mestno kopališče na Ljubljani

Tehtni pomisleki in argumenti proti opustitvi kopališča, ki je Ljubljani nujno potrebno in ki se mora še izpopolniti, ne pa opustiti.

Naš občinski svet ima 49 glav. K tem glavam pripada ravno toliko teles. Toda opazovalci niso imeli prilike videti, da bi jih od tega lepega števila bilo kaj zahajalo v mestno kopališče na Ljubljani vsaj toliko, kolikor jih je treba, da sme gotova grupa zahtevati zase vsaj po enega člana v občinskih odsekih...

So častne izjeme, in tudi o ostali večini nikakor ne nameravamo trditi, da se ne koplje. Toda kje in kako, pač ne vemo. Gotovo ne v mestnem kopališču na Ljubljani. Kakor gotovo je mnogo Ljubljancanov, ki še nikoli niso bili v Narodnem muzeju, tako gotovo je vse polno občinskih svetovalcev, ki ne poznajo kopališča na Ljubljani, ki morda celo pota tlejak pravzaprav ne vedo natanko.

In vendar je od teh mož odvisna usoda kopališča.

Zdjaj gre glas po deželi, naj se kopališče opusti, ker je režiya predraga. Treba bi bilo plav čez zimo na kopno potegniti. To neproduktivno delo bi baje stalo 35.000 dinarjev!

Ali je pa res potrebno? Plav se je dobro zamočil, les spodaj je čisto zdrav in v vodi je postal prožnejši in tudi odpornejši. Gnilo so le kakšne končice, ki mole iz vode. Menda bi zadostovalo, če bi oni basen, ki ima še tla, in otroški basen odmontirali in do spomladaj ven pobrali. Plav kot tak bi pa čisto lahko ostal čez zimo v vodi. Pravijo: Če pride spet taka voda kakor pred dvema letoma (ali kdaj je že bilo), ga bo razdrila in odnesla. No, potem bi bil konec in 35.000 Din za izvečanje plava prihranjenih. Toda zakaj bi morali računati zopet s tako vodo, kakor je bila pred 2 letoma? Saj so tedaj pisali, da se take vode ne spominjajo niti takozvani najstarejši ljudje. Torej le redkost in smemo riskirati kalkulacijo, po kateri bo tako vodo doživela morda zopet šele prihodnja generacija. Običajna visoka voda, ki prihaja vsako leto, pa ne verjamemo, da bi plav odtrgala ali ga razdrila. Zlasti ne, če se odstranijo za čez zimo iz njega basena. Tedaj tok ne bo našel zapreke zoper to, da ne bi vodo odplavom gladko dalje tekla. Saj tudi nismo še nikoli slišali da bi se moralo ob visoki vodi čolne na suho potegniti, češ, če ne jim bo dno iztrgalo.

Merodajni gospodje tudi povdarjajo, da si bolj narahlo, ker si o tem sami niso prav na jasnem, da to kopališče itak »ni potrebno«. Saj gradi »Ilirija« krasno kopališče v Tivoliju in v ostalem se ljudje lahko ravno tako kopljejo kje v Savi ali Sori. Temu bi zares dostaviti, da bo kopališče »Ilirije« zares nekaj krasnega, toda najbrže za vse Ljubljance desetkrat premahno. Tudi ni isto, če se kopljesh med ograjami, ali pa v reki, sredi solne narave, z razgledom čez zelene ravni tja do Krima in na drugo stran do planin, kjer ti tekoči zrak in neskončni nebosklon nad teboj poživita telo, živce in voljo. Tam ob Ljubljani se čutiš kakor del neskončne narave. Ni si misliti lepšega kraja za kopanje, zlasti za one, ki nimajo časa ali denarja iti kam na letovišče. Imaš Ljubljano pred nosom, a si na deželi.

Kar se pa tiče Save ali Sore, je res, da se ljudje lahko v njih kopljejo in se tudi. Tudi v Savinji in v Dravi se ljudje kopljejo, na stotine in tisoče jih je.

S tem hočemo reči: Tisti gospodje, ki se radi eventualne opustitve kopališča na Ljubljani izgovarjajo na Savo in Soro, se najbrže tudi tjakaj ne hodijo kopat. Zato jim je vseeno, ali naj se Ljubljanci kopljejo 1 km od Ljubljane ali pa 10. Ali je vseeno, če si človek sega v žep okrog hrbta, ali pa neposredno? Ali ima večina ljudi toliko časa, da lahko redoma žrtvuje celo popoldne radi kopanja? Seveda, saj imamo omnibusne in bogve kaj še. Sama teorija!

Ne bomo dokazovali, kolika je izguba časa in kakšni so stroški, če se kopalec mora poslužiti omnibusa ali celo železnice; kako je vrhutek vezan na čase odhoda teh prometnih sredstev. Opozarjamo le, da gre človek v kopališče na Ljubljani z doma peš in ravnotako nazaj, ne da bi izgubil kaj posebno časa, niti se pri povratku ne razgreje zopet takoj, da bi bil vspeh in vžitek kopelji pokvarjen. Če pa stanuje kje v bližini tramvaja, se lahko z žrtvovanjem dvakrat po Din 1.50 pelje do vojaškega strelišča pod Golovcem in od tam zopet v mesto. Od strelišča je samo dobrih pet minut do kopališča. Kdor je posestnik bicikla, je pa sploh največji kavalir. V par minutah je v kopališču, v par minutah zopet doma ali v pisarni, v prodajalni.

Saj se ne kopljejo samo mladi sportniki, dijaki in šolarji, ki imajo gotove proste popoldneve ali popoldneve, poleti pa dolge počitnice in zlato svobodo. Da se tiče vprašanje kopališča le teh, mislijo kvečjemu še gotovi stari gospodje, ki so vzrasli iz časov, ko Ljubljani ni imela niti še vodovoda in stanovanja nobenih kopalnic. To so bili časi, ko so tudi oni odrasli ljudje, ki so redno hodili v Kolesijo ali vojaško plavarno, vneli še za nekaj posebnega in tvorili majhen krog.

Časi so se izpremenili česar morda gotovi merodajni faktorji v tem pogledu ne čutijo. Pred 100 leti je veljalo za dostojne-

Moderno linijo

Vam ustvari plašč, popoldanske in večerne obleke, ki so kupljene pri nas. Za ples najdete vse kar nudi letošnja moda le pri trvdki

P. Magdič, Ljubljana

ga človeka še za sramoto, kopati se pod milim nebom in v pričo drugih. Še vелеum in visok izobraženi aristokrat Goethe se je izrazil v tem smislu. Pod Ludvikom XIV., »Solničnim kraljem«, so bile pa kavalirjem predpisane rokavice, ker bi bilo nesposobno, na dvoru kazati svoje umazane roke. In Madame Pompadour in druge slavne kurtizane so se čezmerno parfimirale zlasti zato, da bi ne trpel njih čar, če bi se obduhalo, kako malo so pravzaprav umite...

Največji napredek zadnjih 100 let je ogromna poraba mila, ogromno napredovanje telesne čistote in z njo v zvezi prenehanje onih strašnih epidemij, katerih leglo je bila vseobča svinjavost naših pradedov in prababi.

Poglejte (ampak zares) le enkrat v mestno kopališče ob Ljubljani. Če je lep, vroč poleten dan! To vrvenje stotin in stotin ljudi obeh spolov in vsake starosti! Ta blaženost na soncu, zraku in v tekoči čisti vodi (če je Ljubljana po dežju kalna od gline, ni to nič hudega in nič gusnega).

To je resnično letovišče za vse one tisoče posamičnikov, za vse one stotine rodov, ki žal niso v položaju, razpolagati s časom in denarjem za kaj drugega. Tudi na Savo ne more vsak dan trapati oče ali mati s kupom dece Preutrudljivo je; voznja za toliko oseb pa napravi kopeli že vnaprej predrago.

In to vse naj bi zdaj prestalo? Radi ozkosrčnih pomislekov nekaterih upljivih oseb? Danes, ko vsaka stranka povdarja svoje socialno srce! Ali bi ne bilo tako dejanje grdo protisocialno? Kakšen odhiti naj si potem privoščijo one plasti našega prebivalstva, ki jim »ne nese«, fiksni nameščenci zlasti vseh kategorij in njih rodbine!

Ne, gospodje: tega ne boste storili in četudi občina težko diha s svojim proračunom. Bil bi to res sramoten protisocialen ukrep. Zamera med prebivalstvom bi bila dosti večja nego problematična korist takega ravnanja. Po pravici bi ljudje rekli, da so odločili taki, ki jim kopališče osebno ne pomeni ničesar, ker se sveže vode boje in jim ni potrebna. Ali si hočete nakopati to žalostno slavo?

Dajte raje v prihodnji sezoni kopališče še malo popraviti, da ne bo preveč primitivno! Odstranite grozni pesek, takozvani »Riesel«, po katerem bosonogi skoro ni mogoče hoditi, in nasuite dolomite. Napravite tamkaj še več kabin, da ne bodo na vroče dneve že ob 10. uri dopoldne vse odane in popoldne niti do večera nobene dobiti. Postavite nekoga, ki bi sproti odpravil papirje in druge odmetke, ker pri toliki množici ljudi ni mogoče vse popolnoma disciplinirati. Uredite tlejak telefon, kar se je za nujno potrebno že izkazalo pri raznih neizgledih.

Vzemite si tudi podjetnika, ki bo za mal znesek posojal kopalne hlače in obleke ter perilo. Kolikokrat je prišlo doli tujeve iz hotelov, vročih, težko pričakujočih blagodejne kopeli. Pa so morali oditi z dolgim nosom, ker ni tam dobiti kopalnih oblek in perila! Se pol kilometra zmagaj kopališča se jih je slišalo zabavljati, da kaj takega niso še doživeli na vsem svetu, da je to balkansko, oderuštvo in bogve kaj še. So imeli čisto prav!

Gospodje torej od občine: Trikrat si stvar še dobro prespite, — potem pa storite vse, kar je v močeh občine, da bo to kopališče prihodnjo sezono vsaj toliko vžitno, kakor dosedaj, raje pa boljše. In tla dajte spet napraviti v oni basen, od koder jih je voda predlanskim odnesla!

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

ŽRTEV.

— Kaj je po tvojem mnenju žrtev?
— Žrtev je, če se glasbeni kritik poroči z operno pevko samo zato, da bi nehala peti.

SAMO TAKO.

— Ali zna tvoja žena sploh molčati?
— Seveda zna. Molči vedno, kadar zahtevam, naj govori.

DVOJNA RADOST.

— Zakaj si tako dobre volje, prijatelj?

— Sofer mi je pobegnil z ženo. Tako sem se odkrižal dveh najdražjih stvari!

Dnevne vesti.

Opozorilo naprednim volilcem v Mostah

Klerikalci se očividno že zavedajo, da jim teče voda v grlo. Zato se sedaj, ko smo mogli z razveljavljenjem list omajati naprednih vrst, poslužujejo vseh mogočih lumparij in laži, da bi odvrnili napredne volilce od volitev. Tako so začeli sedaj širiti vesti, da se volitve sploh ne bodo vršile. To je laž! Napredni volilci! Ne dajte se begati in farbat od klerikalnih lajnjavcev, marveč storite vsj svojo dolžnost in skrbite, da bo prišel sleherni napredni volilec na volišče in vrzel svojo kroglico v 1. (prvo) skrinjico napredne gospodarske liste, da bo napredna zmaga tem sigurnejša in silajnejša. Vsi na volišče!

K današnjemu občenemu zboru rezervnih častnikov. Ljubljanski podobdružbenja rezervnih častnikov, v katerega se klika v središnji upravi že dolgo z vso vehemenco zaganja, da bi ga prisilila poklekniti pred njo in priznati vso njeno nečuvstvo početje, je bil primorani sklicati v kratkem že drugi izredni občni zbor, da spravi s središnjo upravo spor s sveta kato, kakor zahteva oficirska čast in ugled članov ljubljanskega podobdružbenja. Drugi izredni občni zbor se bo vršil danes ob 20 v veliki dvorani Kazine. Med člani ljubljanskega podobdružbenja se je na našlo nekaj koristolovcev, ki bi jih lahko primerjali s plazilci iz živalskega carstva. Da bi bili pri središnji upravi dobro zapisani in da bi jim padla kaka drobščina z njene mize, so pljunili na svojo čast in začeli rovariti proti podobdružbenju, ki je tako glede svojega dela, kakor tudi po svojem idealizmu prvi v državi. Našel se je tak plazilec, ki je zlezel v »Slovenca« kukavičje jajce, v katerem poziva vse svoje somišljenike, naj se današnjega občnega zbora ne udeležijo. Vemo pa dobro, kdo so ti somišljeniki in koliko jih je, in zato se nam zdi njegov poziv več kot smešen. Ti gospodje se sami sramujejo svojega efjalstva in zato se že nedavnega izrednega občnega zbora niso udeležili, ker so dobro vedeli, da bi naleteli na tak odbor in tako obsodbo, da bi morali osramočeni in ožigosani izginiti. Člani ljubljanskega podobdružbenja se dobro zavedajo, da so na pravi poti in da jim ničče ne more očitati, da so se kakorkoli pregrešili zoper vzvišene cilje organizacije rezervnih častnikov. Zato gredo mirno preko vseh intrig in podlosti prodanih duš in bodo danes dokazali, da jih klika v središnji upravi nikoli ne bo spravila na kolena, pa naj še tako rovari in intrigira. Čast in ponos rezervnega častnika zahtevata, da se današnjega izrednega občnega zbora polnoštevilno udeležijo vsi člani ljubljanskega podobdružbenja, ki bivajo v Ljubljani in bližnji okolici.

Iz železniške službe. Premeščeni so iz kurilnice Brod na Savi v kurilnico Banjaluka, ekspozitura v Prijedoru Dragotin Cebular, ki prometno - komercijalnemu oddelku železniške direkcije v Ljubljani šef skadišča na glavnem kolodvoru Josip Znidaršič, na postajo Trbovlje dosedanj postajenačelnik v Beltinju Franjo Paul, na postajo Maribor glavni kolodvor dosedanj postajenačelnik v Bohinjski Bistrici Emerik Kupljen, na glavni kolodvor Ljubljana dosedanj uradni prometno - komercijalnega oddelka ljubljanske direkcije Karel Bohinc, kot zastopnik državnih železnic za Postojno dosedanj uradni kurilnice Ljubljana I. glavni kolodvor Josip Dolenc, Alojz Šofia in Ivan Kenič, na glavni kolodvor Ljubljana dosedanj uradni na Raketu Karel Kavčič.

V naše državljanstvo so sprejeti zasebni uradnik iz Litije Josip Ditz, Šolska sestra - učiteljica v Mariboru Gertruda Grafenauer, kovač delavnice državne železnice v Mariboru Ivan Božič in vinar-gladnik iz Sv. Petra Jože Furlan.

Iz »Službenih Novin«. »Službene Novine« št. 256 z dne 3. novembra objavljajo uredbno o konvenciji med kraljevino SHS in Madžarsko glede odprave omejitev v izvozu depozitov.

Živalske kužne bolezni v ljubljanski oblasti. Od 5. do 11. novembra je bilo v ljubljanski oblasti 5 slučajev svinjske kuge, 22 svinjske rdečice in 1 smrkvavosti.

Izprememba občinske meje med občina St. Jurij pod Kumom in Radeče. Ljubljanski občinski odbor je sporazumno z velikim županom ljubljanske oblasti sklenil, da se občinske meje med krajevnima občinama St. Jurijem pod Kumom in Radečami izprememi tako, da se izloči iz St. Jurija in prikljopi k Radečam davčna občina Svibno (Sv. Križ) s pravno veljavnostjo od 1. januarja 1929.

Dva načelna sklepa kasacijskega sodišča. Na zadnji plenarni seji je kasacijsko sodišče sprejelo dva načelna sklepa. Na smrt obsojenemu, ki se mu s kraljevim ukazom zamenja smrtna kazen z ječo, se mora očistiti kazen od dneva ukaza, s katerim je bil pomiloščen. Pri obsojenju, ki pobege iz ječe in izvrši nov zločin, zaradi katerega pride ponovno pred sodišče, je treba upoštevati pri ponovni odmeri kazni ves čas prve kazni, ki bi jo moral še obsedeti, in odmeriti novo kazen tako, da ne presega 20 let ječe, izvemši slučaj iz § 100 kaz. zak., kjer kazen lahko prekorači to mejo.

Izid dramskega natečaja Vidovičevega pokreta. Jury za oceno vposlanih dram v drugem dramskem natečaju Vidovičevega prosvetno-etičnega pokreta je sklenil, da izmed 7 dram nobena popolnoma ne odgovarja pogojem. Zato je Vidovičev pokret razpisal nov dramski natečaj z dvema nagradama, prva 10.000, druga 5000 Din. Natečaj traja od 15. tm. do 1. marca 1929. Pogoji so isti, kakor pri I. in II. dramskem natečaju.

Vinska razstava pri Sv. Križu pri Kostanjevici. Podružnica Kmetijske družbe pri Sv. Križu bo priredila v ponedeljek, dne 19. t. m. vinsko razstavo v prostornih načelnika podružnice g. J. Stritarja. Pri-glasilo se je že nad 100 producentov iz Gadove peči in okolice. Nudila se bo torej izredna prilika za nakup letošnjega vina. Ker prične razstava ob enajstih dopoldne, se interesenti opozarijajo, da pride vrak na postajo Videm - Krško iz Ljubljane ob devetih dopoldne, kjer bo čakal voz za posetnike. Poštini avtomobili vozijo pa ob sedmih in pol jutraj iz Brežic, od-mosno ob petih jutraj iz Novega mesta.

Prepovedan list v seznam prepovedanih listov je prišel te dni tudi »Hrvatski Glasnik«, ki izhaja v Chicagu.

Razlajana dunajska trdva. Dunajski veletrgovec Izak Wachstein je lastnik trdve Welker-Werke, pri kateri naročajo mnogi mizarji stroje. Pri tej trdvi je bil uslužben svoječasno potnik Peter Angelo iz Ljubljane, ki je prestopil h konkurenci. Wachstein je Petra tožil radi žaljenja časti, češ, da je slednji trdil proti vodji insar-nega oddelka »Jutrac«, da Wachstein go-ljufa, ker je prodal J. Črnivcu na Primsko-vem stroj za 4400 Din, a zahteval pa pre-dplačilo 20.000 Din. Danes se je vršila pred ljubljanskim sodiščem v tej zadevi razpra-va. Zaslivanje prič je dokazalo, da je bila v dotičnem naročilnem listu mota, ker bi bil moral Wachstein vpisati na mesto 4400 dinarjev, kupnino v znesku 44.000 Din. Sodišče je Petra Angelo oprostil. V svojih razlogih je sodnik navedel, da je Peter vod-jil insar-nega oddelka samo razložil slučaj s Črnivcem in mu predložil dejanski stan, ni pa Wachsteina žalil.

!Nekaj za vse!

jutri pri KETTEJU, Aleksandrova c. 3

?skoraj pridem?

Smrtna kosa. Nenadoma je umrla v ljubljanski bolnici gđ. Dragica Rostohar-jeva, učiteljica v Radečah pri Zidanem mo-stu. Pokojnica je sestra šolskega upravitelja v Litiji. Pogreb bo pravočasno objavljen v nedeljskih listih.

Vreme. Že več dni se je vreme ki-salo in danes je pričelo deževati. Vse kaže, da bomo imeli nekaj dni toplo deževno vreme. Tudi vremenska napoved pravi, da bo oblačno, topleje s padavinami v pre-sledkih. Včeraj je bilo po vseh krajih dr-žave oblačno. Temperatura je že včeraj po-vsod poskočila. V Skoplju in Splitu je bilo 16, v Beogradu 12, v Ljubljani 11,7, v Za-grebu 10, v Mariboru 8 stopinj. Danes ju-traj je kazal barometer v Ljubljani 755 mm, temperatura je znašala 10,5 stopinj.

Pljučne bolezni so ozdravljive. Po-uk o tem in ojačeno voljo do zdravlja lahko črpate iz brošure izkušnega zdravnika. Pi-šite takoj na Georg Fulgner, Berlin, Neu-kölln, Ringbahnstrasse 24, ki vam na za-htevo pošlje to brošuro brezplačno. Opo-zarjamo na današnjemu listu priloženi prospekt.

Črevesne bolezni, prenapolnjen zlo-dec, omotico, neenakomerno utripanje sra-teško dihanje vam takoj odstrani uporaba »Franz Josef - grenčice«. Zdravilni pri-po-ročaj posebno ljudem, ki mnogo sedijo. redno uporabo »Franz Josef - grenčice« Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špe-rijskih trgovinah. 26-T

ŽIKA

Vam garantira res okusno in zdravo rženo kavo.

Iz Ljubljane

Jubilej dela. 70. rojstni dan praznu-je jutri 18. t. m. gospod Andrej Gogala, kamnoseški poslovođa pri trdvi gospod Feliks Toman. Jubilant je bil rojen 18. novembra 1858 v Bohinjski Beli na Gorenjskem. Ko je odslužil vojaške, je delal več let v Gradcu pri bratih Grein. V Ljubljano je prišel 10. oktobra 1884 ter vstopil k omenjeni trdvi, kjer je praznoval 10. ok-tobra 1924 40-letni delovni jubilej. Jubi-lant je torej že 44 let pri trdvi in še ve-dno ji je zanesljiva opora. Ob strani mu stoji zvesta soproga, roj Erjavce, tudi krepka gorenjska korenina, ki mu je ro-dila 3 sinove in 3 hčerke. Simpatičnemu, še vedno čilemu jubilarju, ki je vzgojil svojo rodbino v strogo narodnem duhu, čestita-mo k redkemu jubileju tudi mi in mu kliče-mo: Še na mogoč leta!

Seja ljubljanskega občinskega sve-ta bo v torek 20. tm. ob 17. Razen neregir-anih zadev dnevnega reda zadnje seje se bo razpravljalo o nakupu Mühleisenovega po-sesta, o obligacijskem posojilu, o regula-ciji ljubljanske ter o poročilu socijalno-političnega odseka. Nato bo sledila tajna seja.

Narodni muzej bo za splošen, brez-plačni nedeljski dopoldanski poset otvoren le še prihodnjo nedeljo (18. nov.) in se otvori zopet spomladi. Za ostale obisko-valce muzejskih zbirk se posetni red tudi preko zime nič ne izpremeni.

Volitve v SSLU se bodo vršile danes od 13. do 18. ure v veliki zbornici univerze. Vsak volilec mora brezpogojno prineseti se-boj indeks, na katerem mora biti markica SSLU; brez indeksa ne more nihče glosa-vati. Kdor indeksa nima, naj to do danes dopolne prijavi volilni komisiji v sobi SSLU in prinese s seboj potrdilo oblasti, kjer ima indeks deponiran. Markice SSLU dobe vo-lilci liste »C.« danes do 12. ure pri podpi-sa-

nem odboru v posvetovalnici »Jadrana«; za časa volitev dobite markice pri poslujočem odborniku podpisane odbora. — Z indek-som, na katerem je markica SSLU, odidete v zbornico, kjer se volitve vrše. Na listek, ki ga dobite od volilne komisije napišite raz-ločno veliki »C«, ev. napišite še »Lista enotne napredne omladine«; za onega, ki pi-še razločno, pa zadostuje, da napiše veliki »C«. — Svojo volilno dolžnost opravite naj-kasneje do 15. ure in se stavite potem na razpolago podpisnemu odboru. Pripeljte seboj kar največ simpatizerjev! — Volilni odbor »Liste enotne napredne omladine« — Lista »C«.

Zidanje vil na Mirju. Letos je zras-lo na Mirju več ličnih vil. V zadnjih dneh se je spravila pod streho enonadstropna Lovševa vila v Murinkovi ulici. V isti ulici se je postavilo ostrešle na enonad-stropno Miklavčevovo vilo, ki bo v par dneh pokrita. Pri Rožičevi vili v Gorupovi ulici se pravkar dozidava visoko pritličje. Če bo količjak ugodno vreme, bo tudi ta eno-nadstropna vila kmalu pod streho. Vse tri vile zida zidarSKI mojster Saksida.

Hitro in zanesljivo deluje pri

vseh katarih gleichenberški KONSTANTINOV VRELEC

Glavna zaloga: A. ŠARABON, LJUBLJANA

Nova vila na Tržaški cesti. Te dni je bila dozidana in pokrita večja vila tvo-ričarja Goloba. Spomladi se prične z ome-tavanjem in ostalim delom. Da se zidovje pošteno posuši, se g. Goob ne namerava preseliti v njo pred avgustom 1929, kar je iz zdravstvenih ozirov vsakako pametno.

Opozorilo udeležencem lovškega ja-hanja. Kolo jahačev opozarja udeležence jutrišnjega lovškega jahanja, da v slučaju deževnega vremena jahanje odpade. Če bo pa vedro, se bo jahanje vršilo. Zbirališče je točno ob pol 10. na dvorišču topničarske vojašnice.

Opozarjamo na današnji oglas Fran-iglič, preselitev krojaškega ateljeja iz Kolo-dvorske ulice v Slomškovo ulico 1. 874-n

II. predavanje ZKD. V ponedeljek 19. t. m. predava pod okriljem ZKD v ma-li kazinski dvorani univerzitetni lektor g. dr. Nikolaj Preobraženski o temi »Tolstoj ob stoletnici«. Na izredno zanimivo in ak-tualno predavanje vse splošno upoštevane-ga znanstvenika vabimo že danes vse naše prijatelje. Predavanje se bo vršilo ob 8. uri zvečer.

Gospodarsko napredno društvo za Šentjakovski okraj priredi danes zvečer ob 20. uri prijateljski sestanek za svoje član-stvo v gostilni pri Česnovarju. Udeležba obvezna. Odbor.

Proslava 1. decembra v Celju. Že najavljeni koncert Celjskega pevskega društva, ki se vrši v soboto, dne 1. de-cembra v veliki dvorani Celjskega doma, se bode, kakor čujemo, razširil v oficijelno proslavo desetletnice ujedinjenja, pri kateri sodeluje tudi rav. K. Sancin, celjsko godbeno društvo, »Olika« in zbor g. Mi-helčiča. Celjsko pevsko društvo bo pelo Satt-nerjevo kantato »Pepehična noč«.

Merkurjev jour fix« se vrši v sredo, dne 21. novembra t. l. v salonu re-stavracije pri Mikliču v Kolodvorski ulici po 20. uri. Vabimo vse člane in prijatelje društva, da se udeležijo tega društvenega večera. Med drugim je na sporedu kratko predavanje, petje in godba. Odbor. 870-n

Redne plesne vaje pod vodstvom plesovodje g. Košička se vrše vsako nede-ljo zvečer v veliki dvorani Sokolskega do-ma na Taboru. 873-n

Predavanje v društvu »Soča« v Ljub-ljani. V društvu »Soča« bo predaval danes v soboto 17. t. m. v salonu »Pri levu« g. prof. Josip Bažič o utisih s potovanja po Južni Srbiji in Črni gori. Predavanje bo zelo za-nimivo. Zato pričakujemo številno udelež-bo. Po predavanju bo pel nov Premeščev kvartet. Začetek predavanja ob pol 9. uri. Vstop prost. 872-n

GRİČAR & MEJAC, LJUBLJANA.
Kompletne pletene obleke 380—900 D
Jopice, puloverji, zemperji 200—500 „
Pleteni plašči 1200—1800 „

Danes zvečer bo na Taboru pri dru-žabnem večeru Godbenega odseka Sokola I zelo zabavno. Salonski orkester bo najprej izvajal kratak koncert pri pogrnjenih mi-zah, nakar sledi pester zabavni program z raznimi šaljivimi nastopi, zanimivo razstavo iz godbene stroke, spominskih knjižic, v ka-tero se lahko vpiše vsak posetnik večera in garantirano prvovrstno plesno godbo na razne jazz-instrumente. Za primeren red in pravilno plesanje, smeh in obnašanje pa bo vodil brigo godbeni varnostni zbor, ki bo tudi nadziral jazz-band, da bo vedno in povsod držal pravi takt in tempo. V primeru kršitve zabavnih predpisov bodo krivci in krivke spoznali trdoto plesnih in zabavnih kazenskih določb v posebni celici ali pržo-nu, tudi kejha imenovani, kjer bo bontonski komisar dajal proti primerni odškodnini po-uk v brezplačnem poznavanju zabavnih predpisov. Pridite in posetite nas. 871-n

Akumulator za avto, radio itd. stro-kovno popravlja in polni »Konecs, akumul-podjetje«, Ljubljana, Gospodstvska c. 14.

Plesni večer - čajanka se vrši vsako nedeľjo ob pol 9. uri zvečer v »balkonski dvorani Kazine. Aranžma: plesni mojster Jenko.

Posebne plesne ure daje plesni moj-ster g. Jenko danes od 10. do 20. ure v »balkonski dvorani Kazine. Informacije isto-tem.

Vse letošnje najmoderneje plesse se priučite in uvečbate najhitreje in najpravi-lnejše pri »Nedeljskih popoldanskih plesnih vajah« šole Jenko, ki se vrše vsako nede-ljo od 3 — 7. pop. v veliki dvorani Kazine. Za začetnike-ee posebni pouk od 3. — 4. stu-denti-nje znižano članarino.

DARUJTE PODPORNEMU DRUŠTVU SLEPIH: LJUBLJANA, WOLFOVA UL. STEV. 12.

Krasna izbira bluz, otroških obleke po nizki ceni. Kristofič-Bučar, Stari trg 9. Sanatorij dr. Lakatos. Baden bei Wien. Dietetika, zdravljenje srca, žveplene kopeli. Jesenska sezona v polnem obratu. Zmerne cene. 811-n

Vsakovrstne trpežne čevlje kupite najbolje pri A. Goršce, Stari trg šte. 15. 100-T

Plesne vaje SK Reke se vrše vsako nedeľjo ob 2. uri popoldne.

Naselil se je v Ljubljano

med. univ. Dr. Janko HAFNER

specijalist za ušesa, nos in grlo. — Ordinira od 18. t. m. naprej v hiši št. 7 na Miklošičevi cesti dnevno med 10. in 12. ter 15. in 17. uro. — Telefon št. 3012. 2222

Iz Celja

Slavnostna akademija Sokolskega društva v Celju se vrši v mestnem gledališču 30. novembra ob 20. uri.

Smrtna kosa. Umrli so v celjski bolnici: 44-letna posestnica Terezija Cen-trih iz Zagorja, 17-letni Vinko Plesnik iz Šmartne v Rožni dolini in Franc Butolin, posestnik iz Donačke gore.

Adrejev sejem se vrši dne 30. no-vembra v Celju. Sejem je živinski in kra-marski.

Nočno lekarniško službo opravlja ta teden lekarna »Pri Križu« na Cankarje-vi cesti.

Še tatvine kolesa. Justini Putan je bilo te dni ukradeno kolo na vrtu pred vi-lo, kjer je stanoval.

Radl vpljta in razgrajnja pred ko-lodvorom so aretirali v noči na petek ne-kega zasebnega uradnika iz Šmarja pri Jelšah.

Sokol 20-letni jubilej br. Miroslava Vojinovića

V nedeljo se vrši v Beogradu svečana proslava 20-letnega delovanja v našem Sokolstvu, zaslužnega brata Miroslava Vo-jinovića, referenta za telesno vzgojo v mi-nistrstvu prosvete in podnačelnika JSS. Br. Vojinović, preje Franta Hofmann, spada v vrsto onih čeških sokolskih delavcev, ki so si nadeli nalogo zasejati Tyrševo sokol-sko seme na slovanski jug — v junaško Srbijo. 1. aprila 1928 je poteklo 20 let, od-kar se je preselil brat Vojinović iz Češke v svojo novo domovino v Srbijo, kamor ga je na inicijativu načelnika br. Dr. Vanička poslala ČOS. Takoj po prihodu v Beograd je bil imenovan za telovadnega učitelja na III. gimnaziji in vojni akademiji. V oba zavoda je uvedel Tyršev sokolski sistem in posledica tega sistema se je po-kazala zlasti v vojski, kjer so mladi ofi-cirji vezbali z moštvo po Tyrševem sokol-skega sistemu. V sokolski organizaciji je za-vzemal vedno odlične funkcije. 1908 je postal načelnik beogradskega Sokola, leta 1910, ko se je ustanovil enotni sokolski sa-vez »Dušan Silni«, za načelnika saveza in kasneje tudi za župnega načelnika, katero funkcijo je vršil do let 1923. Po ujedinjenju jugoslovenskega Sokolstva na Vidovdan 1. 1919 v Novem Sadu je bil izvoljen za po-dnačelnika JSS in v starešinstvo sokolskega saveza. Br. Vojinović si je priporil za razvoj srbskega Sokolstva neveljnih za-slug, kar se je zlasti pokazalo na veso-kolskih zletih v Sofiji, Zagrebu in Pragi.

Nastop srbskega Sokolstva na I. slovans-kem vsesokolskem zletu 1. 1912. v Pragi je zadivil vse Slovanstvo. Proste vaje, se-stavljene od br. Vojinovića, ki prikazujejo simbolično, borbo srbskega naroda za svo-bodo, so dosegle popoln efekt tako v So-kolstvu, kakor tudi pri nasprotnih Sokol-stva. Kmalu po praškem zletu v mesecu oktobru 1. 1912 izbruhne balkanska vojna. Br. Vojinović, z dušo in telesom Jugoslo-ven, stopi v srbsko vojsko kot naveden prostak in sodeluje v znamenitih bitkah pri Kumanovem, Drinopolju s Turki in kasne-je pri Krivi Palanki s Bolgari. Leto 1914. ga prehiti v Češki. Bil je takoj interniran in ostal je v tem položaju do prevrata 1918. Takoj po osvobođenju odrine zopet v Beo-grad ter se z novimi silami oklene sokol-skega dela med brati Srbi. Na inicijativu br. dr. Laze Popovića je bil imenovan re-ferentom za telesno vzgojo v ministrstvu prosvete. Na tehničnem polju je pokazal svoj odlične sokolske zmožnosti: 1. 1920. je izdal krasne vaje »Osvobođenje in ujedi-njenje«, 1. 1924. za sarajevski zlet »Seljački radovi« in poleg tega proste vaje za našo vojsko s puško. Pa tudi na literarnem polju zasledimo br. Vojinovića: Sokol v Pragi. Vestnik ČOS, Sokolski glasnik in razni žup-ni vestniki imajo v njem izvrstnega sotrudi-nika. Za svoje požrtvovalno sokolsko delo-vanje je bil br. Vojinović odlikovan dva-krat zredom sv. Save IV. stopnje, plaketo JSS in več pismenimi ČOS. Kljub svojim 50. letom je br. Vojinović še vedno: sokol-ski idealist, telovadelec in organizator.

V znak priznanja za njegovo požrtvoval-no in nesebično sokolsko delo se vrši jutri v Beogradu v Narodnem gledališču sveča-na proslava, na kateri bo 20letno delovanje jubilara simbolično pokazalo sokolsko dru-štvo »Matica«. Da ceni sokolsko delo br. Vojinovića tudi ostalo jugoslovensko Sokol-stvo, bo v njegovem imenu izrekel čestitke jubilaru savezni tajnik br. dr. Riko Fux.

Br. Vojinoviću, idealnemu in požrtvoval-nemu sokolskemu delavcu pa želimo še mnogo uspešnega dela v procvet Sokolstva in aroda. Nazdar! Zdravo!

II. jugoslovenski vsesokolski zlet

Vsem bratskim župam in društvom.

Naša IX. glavna skupščina v Kragujev-cu je sklenila, da naj se vrši II. jugosloven-ski vsesokolski zlet leta 1930 v Beogradu. Pristopamo k izvršitvi tega sklepa s tem, da obračamo pozornost vseh bratskih žup in društev na naše velike dolžnosti in na-loge, ki so neizbežno združene s to našo prirediteljo v največjem slogu in ki se jim ne more in ne sme nihče izogniti.

Prvi in poglavitni pogoj, ako hočemo računati z uspehom — in to moramo — je delo, red in disciplina. Ta pogoj moramo absolutno in brez ugovora sprejeti vsi: žu-pe, društva in vsak poedinec. Poznamo sa-mo eno zapoved, ki velja brez izjeme za vse: moraš!

V širokih obrisih je za zletne slavnosti določen program, ki bo obsegal predletne in zletne dneve. Prvi bodo določeni sokolski mladini, drugi članstvu.

Da bo vsem kategorijam naših pripad-nikov na vseh prireditvah omogočena ude-ležba in sodelovanje z vso močjo in z vso pripravljenostjo točno, disciplinirano in brezhibno, je neogibno potrebno, da se ta-koj po vseh župah in društvih organizira in brezobzirno izvaja z največjo natančnostjo in soodgovornostjo vseh župnih in društve-nih činiteljev:

1. Stedenje,

2. nabava telovadnih in slavnostnih kro-jev za vse,

3. tehnično-vzgojno in propagandno de-lo po telovadnicah.

V tem pogledu pričakujemo predlogov za odborovo sejo, ki jih pripravljati tudi podpisano starešinstvo; kar se pa tiče vaj za posamezne oddelke, organizacije telo-vadnih in manifestacijskih nastopov, veljajo navodila in predpisi zbora župnih načelni-kov in saveznega tehničnega odbora.

Ker pričakujemo na II. svojem izletu obiska bratov in sester iz vsega slovanskega sveta in prijateljskih držav, ki so z nami združene v mednarodni telovadni zvezi, mora biti naša skrb, da bomo zmogli spre-jeti široki krog bratskega in prijateljskega inozemstva v polni in ponosni zavesti le-pote in vzvišenosti sokolske ideje!

Od danes dalje — na delo za najčastnej-si in zmagoviti nastop sokolske armade v Beogradu! Obrnimo že sedaj pozornost vsega našega naroda na svoj II. zlet, kjer bomo preizkusili pred sodbo domovine svo-jo fizično in moralno moč!

Na delo za zmago sokolskih idealov bratstva, dela in žrtvovanja!

Vsem naš bratski pozdrav!

Domovini — zdravo!

Ljubljana, 15. novembra 1928.

Starešinstvo Jugoslovenskega sokolskega saveza.

E. Gangl, starosta; dr. Viktor Murnik,

načelnik; dr. Riko Fux, tajnik.

Svečana akademija »Ljubljanskega Sokola«. Vsa ljubljanska in okoliška brat-ska društva ponovno opozarjamo na svečano telovadno akademijo, ki jo priredi na-še matično sokolsko društvo ob 65-letnici svojega obstoja danes teden 24. novembra v telovadnici »Narodnega doma«. Spore-d te znamenite in prvovrstne sokolske pri-re-ditve priobčimo prihodnji teden.

Moj odgovor „Slovencu“

Nisam se nadao, da će na moju malen-kost klerikalni »Slovenec« napasti iza bu-sije. Podpisao sam se punim imenom, oček-ujem takav odgovor. Da sam imao name-ru napasti »Slovenca« imao bih da mu pri-šijem nekoliko dobrih zausnica baš u vezi sa čuvenim Bečkim liberalizmom od onog doba, kada nisu gospoda oko »Slovenca« imali tako loše mišljenje o Beču i čuvenoj konspiratorskoj grupi pod čijim je napu-tem »Slovenec« vešao Srbe na vrbe.

Ja ću »Slovencu« odgovoriti samo na ono, što njega tako boli. A to je pomen imena Strossmajera, Cankara i Škerlića. To je baš ono, što »Slovenec« ne može da razume. Mi imamo jednu višu nacionalnu i poli-tičku ideologiju. Tu ideologiju vezujemo s najvećim zajedničkim imenima našeg Ju-goslovenskog naroda, Ja smatram ova veli-ka imena kao zajedničku svojino celog Ju-goslovenskog naroda, a ne kao eksponente baš one duhovštine, koju sam našao za shodno tako kritizirati. Daleko ste vi — ne-kakva gospodo — od razumevanja viših ideala, kao Bog od šeridžije. Sudite valj-da po sebi kada mi podmećete neke za-dnje namene. Nebojte se, to mi nij svojst-veno, da krijem svoje ime i moračne za-dnje namene.

Necu ni da polemiziram s »Slovencem« o tome, da zdrava logika nemože shvatiti njegove prazne lamentacije čas o nekom Slovanstvu, čas o Jugoslovanstvu. Dela su Vam — neakva gospodo — susprotna od reči. Ta Vi ste već dobro poznati širom cele naše javnosti zbog svoje dvoilčne po-litike.

Zasad

--- Moda ---

Elegantni plašči za pozno jesen in prve zimske dneve

Kratko, daljše, dolgo

Znamenita filmska diva Florene Vidor daje nekatere prav pametne nasvete o modi, modnih novostih in kapricah. Med drugim pravi:

Znano je, da ženske zelo radi po cele ure klepetajo o modi, ne da bi se trudile. Moški pravijo temu ničemeru, modni povprečnosti. Oni pač ne razumejo, da lahko pomeni lep vzorec za žensko senzacijo, da pa lahko ponesrečen izrez okoli vratu povzroči težke depresije. O važnosti ženskega krila pa sploh nimajo pojma, v kolikor pač niso poskljeni modni referenti, krojači in risarji.

Edino ti poznajo žensko prav do srca in zato so za letošnjo zimsko sezono pripravili krila, ki zadovolje vsako damo, pa najsi želi dolga ali kratka. Res je, da se mora vsaka dama vsaj malo ozirati na modne predpise, ki zahtevajo kratko krilo za dopoldne in sport, za popoldne in za večer pa je dolžna krila poljubna, dasi se močno forsira daljše krilo.

Jaz sama se in se bom tudi vedno navduševala za dolgo in daljše krilo. Nisem girl v pravem pomenu besede in zato ljubim vitke ter dolge toalete, ki učinkujejo bolj žensko. Seveda kljub temu nočem delati izjeme in zato nosim dopoldne vedno kratko krilo, toda ne prekratko. Krilo, ki ne pokriva kolena, je morda priporočljivo za mlada in vitka dekleta in pa za sport.

Dolga krila in dolge toalete tvorijo seveda tudi poglavje zase. Za nizke ženske dolga krila niso tako primerna kot za dame srednje velikosti in večje ženske. Za majhne ženske je malo daljše krilo na mestu, toalet v izrazitem slogu naj se pa izogiba. Te naprave žensko okroglo in široko. To vprašanje je individualno in ga lahko reši vsak ženska kakor ji pač prija.

Da pride kratko krilo v doglednem času iz mode, ne verujem. Za sport in za razne poklice je samo kratko krilo. Dobro oblačena dama je tudi v kratkem krilu elegantna. Res je, da pomena dolžine kril ni podcenjevati, toda

ženskam, ki nimajo lepih nog, si ni treba beliti glav. Za nje je samo ena rešitev in samo en zakon: dolgo, daljše, najdaljše...

Popoldanske obleke

Približala se je doba družabnih prireditvev in zato je treba misliti tudi na družabne obleke. Čez poletje so nosile dame samo praktične obleke, zdaj pa pridejo na vrsto vsaj nekoliko razkošnejše, kakor so pač gnotne razmere. Kakor se moda zadnja leta razvija vedno bolj proti osebni okusu in fantaziji, tako nas vodi tudi k skrbnejšemu in kompliciranjšemu oblačenju. Elegantni dami ne zadostuje več sportno krilo z bluzo, marveč nasprotno. vračajo se vedno pogostje velike popoldanske toalete in plašči. Popoldne se pričenja vsaj v Parizu in drugih svetovnih mestih od petih in se konča ob devetih. Do petih nosijo dame sportne ali tako zvane male obleke in priproste plašče, od devetih pa male ali velike večerne toalete.

Zdaj si ne moremo več misliti elegantne dame, ki bi šla na čajanko v volneni obleki, pa naj bo še tako lepo narejena. Popoldanske in večerne obleke iz satena, velurja, mušelina in krepdešina zasenčijo vse prednosti volnene obleke. Nasprotno se pa zahteva tudi od popoldanskih oblek diskretnost in zmernost. Popoldanske obleke ne smejo namreč spominjati na večerne z dolgimi rokavi. Važno vlogo igra letos zopet črna barva. V nasprotju z lanskim sezono so letos črne popoldanske obleke vedno opremljene z okrasni svetlejšimi barve. To velja zlasti za ovrtnike in manšete. Nekatere velike popoldanske obleke iz črnega velurja ali aksamita imajo vse krilo podloženo z rdečkastim tatom ali satenom, kar je posebno mikavno na plesu.

Posebej je treba omeniti male popoldanske obleke iz velurja imprime, ki so zlasti prikladne za manjše družabne prireditve, za čajanke v ožjih krogih,

za kavarno, restavracijo, kino itd. Temeljna barva ni samo temna, lahko je tudi svetlomodra rdečkasta ali zelena. Svileni velur z velikimi vzorci se rabi za velike popoldanske obleke in se lepo prilega tudi nabranim volanom, tunikam in sploh vsem širokim krilom, ki jih letošnja moda tako propagira pri popoldanskih oblekah. Za velike družabne prireditve, za ples in čajanke dajejo dame prednost enobarvnemu svilnemu velurju. Črna obleka iz svilenega velurja je okrašena samo s svetlimi čipkami. Zelo moderne so gladke obleke iz črnega velurja s širokimi rokavi, okrašenimi v zapetju s čipkami. Za dame, ki se jim zdi velur preveč razkošen in ki hočejo nositi popoldanske obleke tudi spomladi in poleti, je pripravila moda celo vrsto krep-žoržetov in svilenih volanov v finih pastelnih barvah. Take obleke priporoča moda zlasti mlajšim damam za ples.

Za zimo

Temeljna ideja zimske mode je harmonija, toda ne harmonija ene ali dveh barv, marveč prilagoditev večih barv celoti. Zdaj niso več v modi enobarvni ensamblji, zelen plašč, zelen klobuk, zeleni čevlji itd., ki so bili lanske zimo tako priljubljeni. Tudi obleke za zimsko sezono pričajo, da je začela ženska moda odklanjati moški vpliv. Uniformiranost in pretirana enostavnost je že izginila. Lepim in okusno obloženim ženskam obleke najnovejše mode pristojajo, one, ki nimajo časa, da bi posvetile vsak dan več ur svoji zunanosti, pa morajo biti zelo previdne.

Najvažnejšo vlogo igra v vsaki zimski sezoni plašč. To velja zlasti za letošnjo sezono, kajti zimskih kostumov skoro sploh ne bo, osobito ne za one dame, ki nimajo vsaj pet promenadnih oblek. Zimski plašči so letos zelo razkošni in oni, ki niso namenjeni izključno praktičnim svrham ali sportu, so zadaj razširjeni. Izključno popoldanski plašči so lahko zadaj tudi nekoliko daljši. Imajo velike kožuhovinate manšete, ki segajo včas do komolcev. Popoldanski plašči, ki so samo za dame v mestih, so navadno žametasti ali iz imprime žameta. Pogosto vidimo tudi kombinacijo žametastega plašča z obleko iz motnega lamé ali satena.

Ensamblji so začeli izpodrivati plašče in obleke. Omeniti je treba tudi vseh vrst imprime blago, ki je bilo v modi poleti in bo še bolj tudi pozimi. Imprime žamet bo dominiral na popoldanskih, imprime svileni voal in mušelini pa na večernih oblekah. Za večerne obleke priporoča moda saten, lame in čipke. Pri večernih oblekah prevladuje črna, bela, rdečkasta in vseh nijans beige barva. Bolj redka je zelena. Za obleke čez dan priporoča moda temno, temnomodro, svetlomodro, svetlo sivo in svetlorjavo barvo.

Anekdote o volu

Vol spada med govejo živino ali govedo. To je vedel tudi oni ameriški poslanik, ki se je od priproste kravjega pastirja povzpelo do take časti. Ko ga je nekoč nekoč zopet dražil, ga je poslanik zafkrnil: »Res je, da sem bil nekoč kravji pastir in samo temu se imam zahvaliti, da zdaj vsako živino že od daleč spoznam.«

Na vasi je bilo žeganje. Neki študent se je prav navdušeno hvalil in lagal. Širokoustil se je, da je študiral na treh visokih šolah. Priprost seljak ga je nekaj časa mirno poslušal. Na tistem si je mislil, da pač ni vsega pojedel z veliko žlico, a glasno je pripomnil: Jaz sem imel telčka, ki je sesal pri treh kravah in je kljub temu ostal vol.

»Če tehta štiri teleta 350 funtov, koliko tehta star vol?« je vprašal nekoč zloben meščan nekega seljaka. Ta

Za negovanje naravne lepote

Velika priljubljenost Elida-artiklov je utemeljena v njih neprekosljivi kakovosti. Proizvod, ki je najmanj toliko vreden kot najfinjši izdelki inozemskega izvora. Elida nudi v njenih obilnih proizvodih vse, kar rabite za negovanje Vaše naravne lepote.

ELIDA

je mirno odgovoril: »Stopite na tehtnico, pa boste takoj videli.«

V nekem provincijalnem mestecu je nastal nekoč na galeriji velik nemir. Ves ogorčen se je obrnil neko iz parketa proti galeriji in zakričal: »Mir, prokleti vol!« Sledil je prompten odgovor: »Tu gori je samo kozolec s senom, voli so pa spodaj.«

Humoristični kotichek

SMOLA JE SMOLA.

Predsednik Polec: Vi, Janez, imate pa res smolo. Kamor s pestjo udarite, je pa reber polomljenih.

Obtoženec: Ja, gospod, imate prav. Smolo imam, smolo, pa še kakšno. Če vržem srebrn soldinar čez streho, gotovo pade na oni strani na tla — konjska figa.

NJEGOVA ZADNJA ŽELJA.

Znano je, da se pesniki in literati s kritiki navadno ne strinjajo. Znan je tudi Goethejev pregovor: Ubij ga psa, saj je recenent!« Zdi se pa, da je kritike in recenzente še bolj sovražil francoski pesnik Scarron. Ko je umrl, so našli njegovo zapuščino star zlatnik, ki je bil skrbno zavrt v papir. Na papir je pesnik zapisal:

»Ta zlatnik sem hranil 20 let za okno na trgu Grese, če bi kdaj obesili kakega recenenta.«

PREVIDNA ZETA.

Tašca je imela dva zeta. Eden je stal na Pragi, drugi pa v Berlinu.

Tašca, ki si je izgovorila pravico stanovanja par mesecev pri enem, par mesecev pri drugem zetu, je v Pragi umrla. Ta zet je brzojavil svojemu svaku v Berlin:

— Tašca je umrla ali jo pustimo sežgati ali pokopati?

Vsak iz Berlina brzojavi: Sežgati in pokopati, da bo bolj varno.

SLUŽABNIKI BOŽJI.

K obsojencu, ki bo drugi dan obsojen, pride duhovnik in pravi: Skesajte se in se spovejte svojih grehov, sem služabnik božji.

Obsojenec veli: Z vami nimam nič opraviti. Jutri bom že sam govoril z vašim šefom.

URADNA TAJNOST.

Ko so dobili stražniki bikavice (beseda »pendrek« se ni bila znana), je neki gospod pred deželno vladno stoječega stražnika vprašal:

Gospod stražnik, ste že koga udarili? Ali to hudo boli?

Stražnik: To je uradna tajnost.

VENTILATOR.

Mož pristopi k umirajoči ženi in ji reče: Povej mi na smrtni postelji, ali si mi bila kdaj nezvesta?

— Naj se v grobu obrnem, če sem ti bila kdaj nezvesta.

Čez leto dni umre mož in vpraša gospoda Petra, ali je njegova ranjaka žena v nebesih.

Peter mu odgovori: Da, tam pri oknu smo jo nastavili kot ventilator.

VARANI NEZAKONSKI OČE.

Tvorničar se poslovi od svoje hčerke: Milka! Do tvojega 10. leta sem plačal alimente pri sodniji, do 14. leta tvoji materi, do 18. leta mojstru, pri katerem si se izučila obrti. Od zdaj naprej pa neham biti tvoj oče.

Milka: Mati mi je že pred leti povedala, da vi sploh niste moji oči.

PRED SODIŠČEM.

— Recimo, da ste res zlezli v hišo ob dveh ponoči skozi okno. Kaj ste pa iskali tam?

— Misli sem, da je hiša moja, gospod sodnik.

— Dobro. Toda zakaj ste pobegnili in se skrili v vrtu, ko ste zagledali to damo?

— Misli sem, da je moja žena.

T. Antonciri:

Naga žena

Ko smo v baru »Atlante« ene onih tropskih noči, ko vsak na brodu misli na vse drugo, samo ne na spanje, pripovedovali svoje več ali manj zabavne doživljaje, je Džems Dudi, tretji sin vojvode Uarnajškega, ki je odpiral usta samo zato, da je zahteval vsakih deset minut viski s sodavico, čutil moralno dolžnost, da nam tudi on kaj pove.

»Moja najzanimivejša, sentimentalna pustolovščina — je začel on — je zelo neobičajna in zato sem se odločil, da vam jo povem.«

»To bo gotovo kaka eksotična pustolovščina,« ga je prekinil Zan Valdek, — »ker vemo, da ste prebrodili pol sveta.«

»Eksotična, res, v kolikor se nanaša na osebo,« je odvrnil Džems Dudi, »ker sem jo preživel z neko črnkinjo; ali v kolikor se nanaša na mesto, v katerem se je dejanje razvijalo, ni eksotična, ker se je ta pustolovščina odigrala povsem skromno v Parizu.«

»Pariška črnkinja torej,« ga je zopet prekinil brezobzirni Valdek, »upajmo tedaj, da bo govor najmanj o Jozefini Bakerjevi...«

»Točno, o Jozefini Bakerjevi,« je odvrnil povsem hladno Džems Dudi.

»Večina vas, mislim, je videla, vsaj enkrat Jozefino Bakerjevo in naravno, kakor tudi jaz in vsi drugi, nago. Nago je za njo druga narava, moralna dolžnost, socialen položaj. Jozefina Bakerjeva je neprestano naga, kakor sem jaz neprestano Anglež.«

Baš zato, ker je Jozefina Bakerjeva nepretrgoma in za vsakogar brezprimerno naga, se je porodila v meni nemiselnost, bedasta želja, da bi jo videl vsaj enkrat, povsem obločeno.

Ta želja se je spremenila polagoma v pravo besnost; po cele dneve mi je rojila po glavi, motila me je v snu in prišlo je že tako daleč, da nisem mogel skoro jesti in kar sem zavil, da nisem prebavljal... Treba je bilo temu napraviti konec. Začel sem iskati njen naslov. Našel sem ga.

Džems Dudi je zastal, izpil čašico viskija in nadaljeval:

»Pred mnogimi leti sem šel na lov na tigre s sijamskim kraljem, gledal sem v mnogih drugih prilikah smrti v oči, ali verujte mi, nikdar mi ni srce udarjalo tako živo, ko v trenutku, ko sem pritisnil gumb električnega zvonca na vratih Jozefine Bakerjeve. Neka sobarica, po zunanosti Norvežkinja, ker je bila njena koža neobičajno bela (Jozefina jo je izbrala gotovo zaradi kontrasta) mi je odprla in ko je čula, da sem novinar, (priznavam, da je to edina laž, ki jo je izustil v svojem življenju vojvoda karnajški) me je vedla v salon.

»Gospa prosi, da jo malo počakate,« je rekla, potem ko se je vrnila. »Slači se... Za nekoliko minut bo tu... Obločena je samo v pijamo.«

»Ali recite ji,« sem odvrnil ves drhteč razburjenja, »da ni treba, da si da opravi zaradi mene... da ni treba se slačiti... naj pusti vse obzire... jaz sem novinar.«

»Kaj vendar govorite!« mi je rekla sobarica, pogledala v tla in malo zardele. »Ali veste, da ste zelo brezob-

ziren človek? Mojo gospo, obločeno docela, vidim samo jaz in to redkokrat.«

Ni mogla nadaljevati.

»Evo, gospe!« je rekla.

Težki zastor se je odgrnil in na pragu se je pojavila Jozefina Bakerjeva.

Joj! Prestrašil sem se. Jozefina Bakerjeva je bila naga; naga, kakor jo je njena mati morala prinesiti na svet. »Izvolite sedeti,« je rekla, podavši mi roko z onim svojim električnim nasmehom, ki vam je vsem znan... »Eliza, prinesite čaj... ali bi vam bil morda ljubši viski?« In sede.

Moje razočaranje, moj srd je bil tolikšen, da noben viski ni mogel dvigniti mojega razpoloženja.

Jozefina Bakerjeva, kakor se mi je zdelo, tega niti zapazila ni. V onem svojem vražjem zanosu mi je jela pripovedovati o tisočerihih malenkostih, o svojem prvem plesu v Parizu, o umetnosti... Vstala je in pogledala v vodo, ki je vrela v samovarju. Potem so se v razgovoru počeli javljati oni mučni odmor, ki napovedujejo skorajšnje poslavljanje.

Potem sem se odločil:

»Čujte, gospa,« sem zaklical z glasom, ki je bil zamožek od razburjenja, »rad bi vas prosil za neko uslugo... Vem, da je predržno, kar bi zahteval od vas, ali vi boste gotovo toliko plemeniti, da mi oprostite to mojo smelost... Trpim mnogo in že dalje časa...«

»No, čujmo,« je izustila Jozefina Bakerjeva, nekoliko vznemirjena s tem uvodom.

»Rad bi vas videl obločeno!«

Telo Jozefine Bakerjeve je od las do nohtov na njenih divnih nožicah rahlo prebledelo.

»Da se obločem pred vami?« je zaklicala, »pred človekom, ki ga poznam šele pet minut sem?« Boga zahvalite, da nisem ozkosrčna ženska, sicer bi vam morala pokazati vrata!... Kaj pa si mislite o meni?... Res, da sem plesalka... Res, da ste vi novinar... ali kaj takega bi nikoli ne bila pričakovala od vas... To je že preveč surovo!

»Jozefina!« sem rekel in padel pred njene noge, »usmilite se me! Nedostojen človek sem, priznavam, človek brez srca... ali zaklinjam vas... ne zavrnite mi tega užitka... Obujite vsaj nogavice! Pred seboj imate umetnika... niti iskricke grdega ni v tem, kar od vas zahtevam... Prisegam vam!

Ali se me je usmili? Ali je razumela iskrenost moje želje? Ali jo je za trenutek prevzela ona slabost, ki jo imajo vse ženske, bele in črne? Ne vem. Ali resnica je: nenadoma je vstala, stopila k zvoncu in velela plavi sobarici, ki se je takoj pojavila: »Eliza, prinesite mi moje nogavice in mojo obleko.«

In pred mano, brez vsake sramežljivosti, s tisto mirnostjo, ki jo imajo žene, ki so prepričane o svoji lepoti, se je začela Jozefina Bakerjeva oblačiti. Obleka je nogavice... Mene je od radosti prevzela nekakšna mrzlica. Obleka je spodnje hlačke... in moje oči so se napolnile s solzami hvaležnosti... Njena obleka ni imela zame nobenih tajnosti več... Zdelo se mi je, da sanjam.

»Zdaj pa je že zadosti, kaj ne?« je pripomnila Jozefina Bakerjeva.

»Ne, še, še, rotim vas!« sem jo prosil s sklenjenimi rokami. »Če bi le vedeli, kako ste božanstveni tako.«

»Kaj, tudi čevljičke?« je vprašala divna črnkinja, smeje se:

»Prosim, tudni čevljičke!« sem zamrmral. »Storite mi to uslugo!«

In tako je v brezstidnem čaru večerne obleke, z nožicami v divnih čevljičkih iz kačje kože, stala Jozefina Bakerjeva pred menoj in me gledala.

»Ste zadovoljni?« me je vprašala.

»Oh! Jozefina!« sem odvrnil. »Dovolite mi, da poljubim rob vašega krila.«

»Poljubite! Poljubite!« mi je odvrnila. »Kako naj bi ženska kaj takšnega odbrala v takšnih prilikah?«

Poljubil sem obleko, ono obleko, ki jo je oblekla za mene, samo za mene in sem potem, prevzet od razburjenja, zakril glavo med svoje dlani.

Ko sem se dvignil, Jozefini ni bilo več.

Pojavila se je nekoliko trenutkov kasneje. Bila je zopet popolnoma naga. Tudi poslednji sled sramežljivosti je izginil z nje. Znova je vladala nad seboj. Povrnila se ji je vsa njena prirodnost.

»Dalje,« mi je rekla. »Zdaj je prišel trenutek, da boste resni. Sedite in umirite se, da bo vaš obraz kazal izraz pomiritev. Če bi vas videli, da v tem stanju prihajate iz moje hiše, kdo ve, kaj bi si še mislili o meni!... In jaz, kakor vse ženske, polagam mnogo na svoj glas!«

To so bile njene zadnje besede; ponudila mi je roko, da jo poljubim in čez nekoliko časa sem bil že na ulici.

Džems Dedi je končal.

K Byrdovi ekspediciji na južni tečaj

Raziskovanje severnih polarnih krajev je že staro, južne so pa začeli raziskovati komaj pred 100 leti. — Dosedanje ekspedicije na južni tečaj.

Brez običajnega pompa in brez kričeče reklame, kakršno so delali Italijani za svojega famoznega junaka severnega tečaja, Nobila, se je napotil znani ameriški polarni letalec Byrd te dni proti južnemu tečaju, da iztrga ledeni pustini nove tajne. Raziskovanja polarnih krajev na severu so že starega datuma, dočim spadajo ekspedicije na južni tečaj v novejšo dobo. Severni tečaj je ljudje že od nekdaj bolj zanimal, nego južni. Že Vikingi so opetovano dosegli meje večnega ledu, južnega tečaja se pa prebivalci severne polute niso spomnili. Razmeroma pozno so ljudje spoznali, da je blizu južnega tečaja zemlja, o kateri pa niso ničesar vedeli. Faraon Ptolomaios je bil prepričan, da meji Indijski ocean na jugu na veliko kopnino, kakor je na severni poluti. Po takratnih pojmih je pa bila zemlja ploščata in Ptolomaios je mislil, da mora biti tečaj na obeh straneh ploščatega kolobarja enako razdeljena, sicer bi kolobar izgubil ravnotežje in bi se moral prevrtniti.

Sele 1. 1501 je odkril Amerigo Vespucci arktično zemljo, ki se imenuje sedaj Južna Georgija. Neverjetno se zdi, da so ljudje pozneje pozabili na to važno odkritje, tako da datira odkritje Južne Georgije iz l. 1675, ko je vodja hamburške trgovske ekspedicije Antonio de la Roché znova došel do te zemlje. Toda svet se takrat ni zmenil za njegovo odkritje. Časopisja še ni bilo, da bi s podrobnimi poročili vzbujalo zanimanje za novo zemljo. Takratnemu človeštvu je bila zemlja dovolj prostrana in zato se ni zanimala za novo ozemlje okrog južnega tečaja. Šele slavn raziskovalec James Cook je poskrbel, da ljudje niso več pozabili, da je na južnem tečaju neznano ozemlje. Na svoji drugi poti okrog sveta l. 1772—1775 je odkril nove Sandwichske otoke in na tretjem potovanju je točno dokazal, da okrog južnega tečaja ni suhe zemlje, kakor je menil Ptolomaios. Če je tam sploh suha zemlja, mora ležati v južnem polarnem krogu, je trdil Cook. In res je našel novo ozemlje in dosegel najjužnejšo točko na 71. stopinji 10 minut južne širine. Po povratku je naslikal nove pokrajine v takih črnih barvah, da ni nikogar več mikalo napotiti se v deželo večnega ledu.

Minilo je 50 let, predno se je napotil proti južnemu tečaju nov raziskovalec, tako da lahko rečemo, da je raziskovanje južnega tečaja staro komaj 100 let. Najprej so raziskovalci odkrili več neznanih otokov. Največja vzpodbuda za nove ekspedicije na južni tečaj so bila odkritja na polju zemeljske magnetizma. Upanje, da odkrije južni magnetični pol, je vzpodbudilo Ameriko, Francijo in Anglijo, da so poslale ekspedicije na južni tečaj. Ameriška in francoska ekspedicija sta bili slabo opremljeni in zato nista dosegli nobenega uspeha. Pač pa je dosegla velik uspeh dobro opremljena angleška ekspedicija pod vodstvom Jamesa Clarka Rossa. Ross je odplul iz Tasmanije naravnost proti jugu in posrečilo se mu je prodreti v ledeni pustinja tako daleč, kakor se nobenemu raziskovalcu. Prekoračil je ledeni pas, ki obdaja morje, nazvano po njem Rossovo, in našel je okrog 60 metrov visoko ledeno steno, ki se je razprostirala na obeh straneh v nedogledne daljave. Ta ledena stena je znana zdaj pod imenom ledena barijera in je krajina meja ogromne ledene odeje, ki pokriva vse ozemlje okrog južnega tečaja. Rossi je ugotovil, da je arktično ozemlje enako oddaljeno od najjužnejših delov Amerike, Afrike in Avstralije in da je pokrito z večnim ledom.

Koncem preteklega stoletja so se napotile na južni tečaj nove velike ekspedicije, katerih so se udeležili tudi Nemci, Nemci so se zanimali zlasti za Enderbyland južno od Kermellerejevih otokov. V teh časih se je najbolj proslavil Šved Otto Nordenskjöld, ki je prodril v januarju 1902 s svojo ladjo

«Antarktik» v neposredno bližino južnega tečaja. Ko je dospela ladja do ledene bariere, se je Nordenskjöld s petimi tovariši izkrcal, da bi prezimoval in nadaljeval spomlad raziskovanje. — Njegova ladja naj bi odplula s posadko do Južne Georgije in se poleti vrnila k Nordenskjöldovi skupini. Toda ladja je naletela na ledeno goro in se potopila. Vse čakanje je bilo zaman in Nordenskjöld je spoznal, da bo moral še enkrat prezimovati. To ni bilo posebno nevarno, ker je na južnem tečaju mnogo tulenjev in pingvinov, s katerimi so se za silo preživljali. Slednjič je rešila Nordenskjolda argentinska pomožna ekspedicija.

Angleško ekspedicijo pod vodstvom Roberta Scotta, ki je bila izborna opremljena, je pa imela smolo, kajti ladja je zamrznila v ledu in ekspedicija je morala čakati več let, da jo je rešila pomožna ekspedicija. Ta čas pa Scott ni držal križem rok. Kljub silnemu mrazu je raziskoval neznano pokrajino in ko se je vrnil, je organiziral udeležence njegove ekspedicije Shackletonovo ekspedicijo na južni tečaj s takim uspehom, da ostane njegovo ime trajno zapisano v zgodovini polarnih ekspedicij. Shackleton je odkril na antarktičnem ozemlju dve veliki pogorji, v katerih so največji ledeniki na svetu. Na zadnji ekspediciji je zadel Shackletona srčna kap.

Južni tečaj je dosegel prvi Roald Amundsen in po čudnem naključju mesec dni pozneje tudi Scott. Toda Scottova usoda je bila po dosegu življenjskega cilja zelo tragična, kajti na povratku je s štirimi spremljevalci podlegel lakoti in zimi. Zdaj je na vrsti Byrd, da napiše nekaj novih strani v zgodovino raziskovanja južnega tečaja.

Odmev radiosignalov v svetovju

Znani norveški učenjak prof. Störmer je na predavanju v norveški akademiji znanosti v Oslu izjavil, da se mu je posrečilo dokazati, da imajo radiosignali, ki jih oddajajo radiopostaje na zemlji, v svetovnem prostoru odmev, ki je pa oddaljen od naše zemlje celih 2, 392.000 km. Odmev ne more prihajati z lune, ki je oddaljena od naše zemlje samo 384.750 km, niti s planetov, čijih najmanjša razdalja znaša okrog 40 milijonov km. Odmev radiosignalov norveške oddajne postaje je prvi prestregel norveški inženjer Hall, ki je v Oslu s svojim aparatom sprejemal holandsko oddajno postajo Eindhoven. Signal, ki ga je sprejel od te postaje, se mu je znova javil čez tri sekunde. Ker se širijo radiovalovi s hitrostjo svetlobe, to je 300.000 km v sekundi, se je moral odmev odbiti od neke točke v svetovnem prostoru, oddaljenem od zemlje 450.000 km.

Ing. Hall je opozoril na ta pojav profesorja Störnerja, ki se je sporazumel s radiopostajo Eindhoven in je napravil 11. oktobra več poskusov. Radiopostaje so oddajale dogovorjeni signali, ki ga je profesor prestregel. Čez nekaj sekund je prestregel odmev, ki pa ni bil tako jasen, kakor signal. Störmer je spoznal v njem signal radiopostaje Eindhoven. Med signalom in odmevom so minile prvici 3 sekunde. V naslednjih primerih pa 4½, 5, 8, 13, 15 in 17. Radiosignali z zemlje so se morali nekje v svetovju odbijati in sicer na razdalji 450.000—490.000—694.000, 1.190.000, 1.870.000—2.226.000—2.392.000 km. Ravatelj politehnične akademije v Kodanju prof. Pedersen, ki je ta pojav proučil, je izjavil, da je mogoče z zemlje pošiljati v svetovje radiosignale in dobiti zvezo z drugimi nebesnimi telesi, samo vprašanje je, če bomo dobili kdaj odgovor. Signale je pa treba oddajati na kratkih valovih.

«nekaj zelo zanimivega sem izvedel ravno na orožniški postaji.»

«Kaj pa?»

«Gospo Gutiriol so aretirali.»
Da bi bila strela udarila v sifonsko steklenico, ki je stala sredi mize, ne bi se bili tako prestrašili. Gospa Gutiriol, spoštovana gospa Gutiriol aretirana! Čudno! Nihče v mestu ne bi mogel niti v sanjah pomisliti, da bi mogla ta ugledna rentirka končati kdaj svojo karijero med dvema orožnikoma.

«Pa to ni mogoče!» je zastopal gosp. Selifage. «Jaz poznam gospo Gutiriol že deset let.»

«Kaj pa je napravila?»

«Je mar ponarejala denar?»

«Da ni morda zastrepila pokojnega Gutiriola?»

«Ali pa je mogoče ponarejala kupone narodnega posojila?»

G. Acrambez se je zagonetno nasmajal in dodal:

«Ne. Vsi ste na krivem potu. Povedal vam bom, kaj je na stvari.»

Naslonil se je z rokami na mizo, da bi nam ne ušel en sam zlog in to je zgodba, točna, kakor nam jo je sam povedal:

«Danes zjutraj, ko je začela gospa Gutiriol snajžiti stopnice v svoji veži, je stopil pred njo neznan moški. Bil je to neki potepuh, kakor je kazala vsa njegova zunanost. Glavo so mu pokrivali gosti lasje ki so mu obdajali tudi precejšnje del obraza in na umazani glavi je nosil zelenkast klobuk. Preko ra-

Ameriški prezident in njega volitev

Ameriškega prezidenta volijo tako zvani elektoři, ki jih je 531, kar odgovarja številu članov obeh zbornic. Elektoři se volijo v poedinih državah, na katere odpade toliko elektořev, kolikor imajo senatorjev in poslancev. Volitve elektořev se vrše vedno v torek po prvem ponedeljku v novembru. Po rezultatih se da sklepati, kakšen bo izid volitev prezidenta in kdo bo izvoljen, dasi ne mora biti vedno tako. Elektoři se lahko namreč po svojem prevdanku odločijo za kandidata in ni izključeno, da se odločijo tako, da zmagaja pri neznašni razliki glasov nasprotni kandidat. Elektoři sestavijo o volitvi novega prezidenta pismene protokole, ki jih morajo poslati v Washington. Pred obema zbornicama razglase drugo sredo v februarju končni izid volitev. Novi prezident nastopi mesto 4., če odpade na ta dan nedelja, pa 5. marca, ko se odpravi tudi kongres. K otvoritvi kongresa pošlje novi prezident samo pismeno deklaracijo, da bi se po stari tradiciji, ki datira že od prezidenta Jeffersona iz l. 1800, izognil vsem ovacijam.

Istočasno s prezidentom volijo tudi njegovega namestnika, ki je obenem predsednik senata. Če bi prezident šel pred zaključkom volilne dobe umrl, bi ga nadomestoval ta čas njegov namestnik. Prezident lahko postane vsak ameriški državljani, ki je rojen v Ameriki in star 35 let. Svoj sedež ima v Belem domu v Washingtonu, v krasni palači, ki jo vzdržuje država. V prezidentovo kompetenco spada imenovanje poslaničnikov v tujih državah, imenovanje in odpušcanje generalov v vojnem času, ko je prezident vrhovni poveljnik, in pravica pomilostitve zločincev, razen onih, ki jih obsodi senat. Poleg tega sklepa s sodelovanjem senata pogodbe in imenuje samostojno ministre, ki jih je samo 9. On ima tudi odločilno besedo pri imenovanju višjih uradnikov, ki jih pa mora potrditi senat.

Iz življenja baritonista Battistinija

Smrt slavnega italijanskega baritonista Mattia Battistinija je obudila v umetniškem svetu celo vrsto spominov na velikega umetnika, ki je bil obenem plemenit mož in pravi kavalir. Battistini je bil zelo podvržen vrazam. Nekoč je hotel nastopiti v operi «Seviljski brivci» in ko je pri skušnji skočila čez oder črna mačka, je odločno izjavil, da ne nastopi. Ravnatelju se je komaj posrečilo, da ga je pregovoril.

Ko je nastopil v Petrogradu v operi «Demon», se je moral v tretjem dejanju preveč zanašati na šepetavca. Nesreča je pza hotela, da je manjkalo šepetavcu v knjigi nekaj strani in tako je moral baš v kritičnem trenutku utihniti. Battistini je ves razjeren skočil k šepetavcu in ga sunil. Potem se je obrnil k občinstvu, češ, naj mu ne zamermijo, ker ni on kriv. Ko je padel zastor, je Battistini kričal za odrom, da bi bil šepetavca ustrelil, če bi bil imel revolver. Toda drugi dan je že obžaloval svoj izpad in da ga pomiri, je kupil šepetavcu dragocene manšetne gumbce.

Kakor vse slavne pevce, tako so tudi Battistinija ženske oblegale in se mu vsiljevale. Hoteli, v katerih je stal, so bili vedno dobro zasedeni. Nekoč je našel v svoji sobi dražestno damo iz boljše družbe. Komaj jo je zagledal, je zajecjal: «Madame, to ven dar ne gre, saj moram jutri nastopiti!» Umetnost je cenil nad vse. Njegova soproga je bila plemiškega rodu. Ko je bil Battistini na zunaj še mlad, je bila njegova žena že priletela dama. Po njeni smrti je izjavil, da mu je bila prava mati, daš je bila samo eno leto starejša od njega. Battistini je bil zelo ponosen nase in na svoje uspehe. Imel je krasno postavo in zelo lep glas. Dajal je prednost vlogam, v katerih je lahko nastopal kot eleganten kavalir.

men mu je visela beraška malha, v roki je držal debelo in grčasto palico, v gumbnici pa je nosil nageljček. Gospa Gutiriol ga je nekoliko prestrašeno pogledala. Ali namesto, da bi jo zaprosil za mal božji dar, je ta klatež premeril preplašeno ženo in ji zašepetal zaupno: «Povejte mi gospa, ali bi hoteli kupiti nekaj dobrega?»

«Od vas kupiti? Nočem, pustite me na miru.»

«Nikarte, gospa... To kar boste zdaj videli, vas ne bo nič stalo.»

Nato je izlek potepuh dve piški iz svoje malhe.

«Kaj pravite k temu paru zivalic? Izborne so... pitane... in sveže ko rosa na livadi.»

Zapeljana v skušnjava od lepe zunanosti pišk, je gospa Gutiriol izprožila roko, vzela piški, ju otapala po prsih, odprla jima napol zaprte oči, ju pretehtala na roki in je potem prikimala z glavo in rekla:

«No, no, nista slabi.»

«Prodajam vam obe za šest frankov.»

Gospa Gutiriol se ni več niti za trenotek obotavljala. Ene piška za tri frankel tega že od l. 1914 ni nihče še doživel. Dala je potepuhu šest frankov in šla v svoje stanovanje. Piški je pustila v kuhinji in ozrši se slučajno na kurnik, je osupnila, ko ni zagledala tam svojih dveh putk. Stopila je na dvorišče, se približala kurniku in je z grozo opazila, da je bila žična ograja pretrgana in o njenih dveh piškati ni bilo ne

Največji daljnogledi sveta

Zgodovina razvoja velikih daljnogledov, ki jih rabijo zvezdoslovci, je zelo zanimiva. Dokler niso poznali brušenega stekla odnosno leč, so prevladovali reflektorji, t. j. daljnogledi, čijih objektivi je tvorilo konkavno kovinasto zrcalo. V londonskem muzeju hranijo dva taka daljnogleda, ki ju je lastnoročno sestavil Newton. Čim so pa začeli izdelovati optična stekla, so se pojavile leče in začeli so sestavljati refraktorje. Newtonova zmota, nemožnost ahromazije leč, je bila kmalu pojasnjena in iz dveh leč so sestavili ahromatične objektivne. V tem pogledu je bil dosežen višek že koncem preteklega stoletja. Dva velika ameriška refraktorja, Lickov na observatoriju na Hamiltonovi gori in Yerkesov v Williamsbay v Minnesoti imata 91 odnosno 102 cm debele objektivne. Taka stekla je zelo težko ulivati in zato je malo upanja, da bi se posrečilo izdelati še večje leče.

Moderna doba se je zato vrnila k sestavljanju velikih teleskopov in v tem pogledu si je pridobil največ zaslug prof. G. Ritchey. On je obrusil več velikih zrcal, zlasti za Hookerjev daljnogled na Wilsonovi gori v Kaliforniji. Glavna leča tega daljnogleda je debela 258 cm. Hookerjev daljnogled ujame 184.000 krat več svetlobe, nego človeško oko in zato se vidi z njim več sto milijonov zvezd tam, kjer jih vidi človeško oko komaj tisoč. Ritchey se pa odlikuje tudi kot konstruktor ogromnih zvezdarn. Zdal sestavlja veliko zrcalo iz poedinih kosov stekla in upa, da bo sestavil brušeno zrcalo, čigar premer bo znašal 6 metrov. Če bo našel med kapitalisti dovolj razumevanja, zgradi zvezdarno, s pomočjo katere bo rešil mnogo astrofizikalnih problemov.

Nova gospodinja Belega doma

6. t. m. so se vršile v Ameriki volitve novega prezidenta. Zmagal je kandidat republikanske strank Hoover, protestant, zastopnik bogatih slojev in nasprotnik vseh priseljencev. Oba kandidata sta oženjena in zato ni čuda, da se je tudi ženski svet zanimal za izid volitev. Ženske so bile radovedne, kdo bo nova gospodinja Belega doma v Washingtonu, kjer ima ameriški prezident svoj sedež. Ugibale so, ali bo marljiva, toda neizobazena Smithova žena, ki je pomagala svojem možu prodajati ribe po ulicah, ko sta bila oba siromašna kot cerkvena miš, ali pa Hooverjeva žena, ki je visoko izobražena svetska dama. Vsi siromaki so bili za Smitha in njegovo ženo, ki sta s trdim delom dosegla tako visok družabni položaj.

Zmagal je pa Hoover, kar je najboljši dokaz, da je Amerika izrazito buržuazna in kapitalistična država. Nova gospodinja Belega doma bo torej Hooverjeva žena. Smith in njegova žena sta prva čestitla Hooverju k presenetljivemu uspehu, toda lahko si mislimo, kako jima je bilo pri srcu, ko sta morala pozdraviti nasprotnika. Vsi ameriški listi so pisali, da je Hoover zmagal zato, ker so ga volile ženske. Hoover je namreč nastopil proti odpravi prohibicijskega zakona. Nasprotno je pa Smith zatrjeval, da je popivanje privatna zadeva vsakega človeka in da bi država ne smela prepovedati opojnih pijač. Sicer pa prohibicijski zakon nima nobenega praktičnega pomena, ker je znano, da se v Ameriki kljub strogi prepovedi še vedno pijačuje. Ljudje postanejo tudi v tem pogledu farizeji in pijačurje, kadar jih policija ne vidi.

Ženske so bile proti pijačevanju in so glasovale za Hooverja, dasi im je bil Smith po svojih idejah bližji. Odločilno vlogo so igrale pri volitvah ženske in Hooverjeva žena bo gospodinja v Belem domu. Pred 30 leti je bila mlada Lu najlepša šolskega univerze v Loland Standorfu. Študirala je geologijo. Njen oče je bil bogat bankir v istem mestu, kjer je bil rojen Hoover kot sin siromašnega kovača. Hoover

ver je preživel svojo mladost v bedi in pomanjkanju. Oče je moral noč in dan delati, da je mogel sin študirati. Slučajno je prišel na isto univerzo. Na kateri je študirala lepa Lulu. Seznanila sta se in ko sta končala študije, sta se poročila. Hooverja je poslala neka ameriška družba v Azijo. Medene tedne sta preživela zakonca na Kitajskem, od koder je bil Hoover kot izredno agilen in nadarjen inženjer premeščen v Avstralijo, pozneje pa v Mehiko, Rusijo in Kanado. Soproga ga je spremljala na potovanju po svetu in potrpežljivo je prenašala vse nadloge. Ko sta bila na Kitajskem, je izbruhnil upor proti tujcem in mlada žena je morala z možem bežati, kar ji je bilo tem težje, ker je bila tik pred porodom. Po 30-letnem srečnem zakonu postane Hooverjeva gospodinja Belega doma in bo pomagala možu nositi težko odgovornost ameriškega prezidenta.

Umor in samomor

V četrtek popoldne je ustrelil bivši tovarniški uradnik Alfred Lederer v čakalnici tovarne za sukno v Brnu tehničnega ravnatelja Huga Wollnerja. Uradnik in ravnatelj sta se sprla, ker je hotel Lederer govoriti osebno s tovarnarjem Hechtom. Ker tehnični ravnatelj ni hotel pustiti Ledererja k tovarnarju, je slednji potegnil revolver in ustrelil dvakrat proti ravnatelju. Ene krogla ga je zadela v usta in Wollner je med prevozom v bolnico podlegel težki poškodbi.

Morilec Lederer je bil takoj aretiran. Zagovarjal se je, da je streljal v hipu silnega razburjenja. V tovarni je služil kot uradnik 14 let. Nedavno je opozoril tovarnarja na razne sleparije nekaterih uradnikov in zato je bil baie kot opravičilec odpuščen. Ostal je brez službe in hotel je prosi tovarnarja, naj ga sprejme nazaj. Zato je prišel v tovarno in je hotel govoriti osebno z lastnikom.

Policija je izročila morilca sodišču, ki naj bi vodilo preiskavo. Preiskavo je pa preprečila nova tragedija, katere žrtev je postal morilec sam. V četrtek popoldne so hoteli Ledererja na policijskem ravnateljstvu fotografirati in daktiloskopirati. Ko si je fotograf pokril glavo s črno ruto, je Lederer planil k oknu in ga odprl, da bi skočil iz tretjega nadstropja. Stražnik ga je ujel za nogo, toda zadržati ga ni mogel in Lederer je padel na dvorišče, kjer je obležal z razbito glavo mrtve.

Vojtechovsky oproščen

Senzacionalna porotna obravnava proti bivšemu veleposestniku Vojtechovskemu, ki je bil osumljen, da je zastupil svojo ženo, hoteč se polastiti visoke zavarovalnice, je bila v ponedeljek končana. Vojtechovsky se je zagovarjal pred praško poroto že drugič. Prvič je bil obsojen na smrt, toda vrhovna instanca je ugodila ničnostni pritožbi in odredila ponovno obravnavo, za katero je vladalo še večje zanimanje, kakor za prvo. Vse indicije so govorile proti njemu, toda mož je imel srečo, da je dobil izvrstne zagovornike, ki so mu rešili glavo.

Na glavno vprašanje, je-li obtoženec koncem januarja 1927 potaknil svoji ženi strup z namenom usmrtiti jo, so porotniki odgovorili s štirimi glasovi «da», s osmimi pa «ne». Občinstvo je sprejelo ta odgovor z burnim odobravanjem. Porotniki so zanimali tudi vprašanje glede sleparije z zavarovalnino. Predsednik porotnega sodišča je izjavil, da je obtoženec oproščen vsake krivde. Sele po tej izjavi se je Vojtechovsky zavedel, kaj se je zgodilo. Zaplakal je in se sesedel na zatožno klopo. Obravnava je trajala cel teden in ves čas je bil obtoženec tako apatičen, potr in obupan, da bi človek mislil, da stoji z eno nogo že v grobu.

Vojtechovskega so takoj izpustili in občinstvo ga je navdušeno pozdravljalo.

PRAKTIČEN DOLŽNIK.

Upnik: Snoči se mi je sanjalo, da ste poravnali svoj dolg.

— Dobro, dajte mi torej potrdilo.

Maurice Decobra:

Par pišk

Pili smo liker v kavarni «Commerce». Kavarna «Commerce» v La-Ferte-sous-Clapetu je zbirališče prvakov tega mesteca. Vsak večer ob šestih najdete tam g. Mesangeja, davkarja, gosp. Tareauja, občinskega tajnika, g. Selifageja, učitelja in g. Acrambeza; ta poslednji, pošten davkoplačevalec in sijajen plesalec «manile», nima jasno izraženege poklica. Ali nihče mu ne more odreči neobičajne sposobnosti izvedeti vse ono, kar se njega ne tiče. Če se je pripetil v občini kakršenkoli škandalček, če je novoradikalška stranka v La-Ferte-sous-Clapetu prala svoja umazana perila med štirimi zidovi ali če je izginila gospa Mesangejeva na kratkem skrivnostnem izlet, je prvi in točno izvedel to g. Acrambez.

In glejte, zategadelj se uprejo radovedni pogledi njegovih prijateljev nanj čim stopi v to malo kavarno. G. Mesanges, radoveden kot kakšna stara sraka, vrti običajno med prsti cigareto, ga ostro pogleda izpod svojih gostih obrvi in vpraša:

«No, kaj pa je novega, g. Acrambez?»

Tisti večer so se nam delale sline v ustih, še predno je g. Acrambez odgovoril in sedel za mizo.

«Oh, prijatelji moji dragi,» je začel,

to gospa Gustiriol, ogorčena od hladne ravnodušnosti Bugremolove. «Če bi oni, kojih naloga je čuvati nad imetjem državljanov, varnostno službo bolj vršili, bi se kaj takega ne moglo pripetiti.»

Ta stroga sodba gospe Gutiriol o policiji vobče in o orožništvu še posebej, ni bilo po volji Bugremolu. Še bolj je pihal od jeze, sklonil se je k ovaditeljici in jo vprašal:

«Pred vsem, odkod veste, da je ti dve vaši piški ukradel potepuh? Ali ste ga zasačili?»

«Nisem. Ali videla sem ga z mojima dvema zaklanima piškama v beraški malhi.»

«Kdaj?»

«Danes zjutraj.»

Kako ste spoznali vaše piške?»

«Ker mi jih je pokazal.»

«Zakaj vam jih je pokazal?»

«Da bi mi jih prodal.»

Poveljujoči konjeniški podčastnik je nastavl ušesa.

«In vi ste jih kupili?»

«Sem.»

«Kupili ste, kaj ne, piške, ki jih je neki potepuh ukradel?»

«Da. On je bil celo tako drzen, da mi jih je prodal za šest frankov.»

Konjeniški podčastnik je spustil pero, pogledal ovaditeljico in ji rekel:

«Gospa, ker ste kupili ukradeno blago, ima zakon za to povsem jasno do ločbo. Moram vas aretirati, ker morate zaradi udeležbe na tej tatvini odgovorjati kot sokrvice.»

Atila na bil tako krvočen, kakor ga slikajo

Zanimiva knjiga o kralju Hunov Atili, ki je bil spreten diplomat in se je vojne ogibal. — Hotel je podjarmiti Rim in Bizant, pa se mu ni posrečilo.

Po splošnem prepričanju je bil Atila prava zver v človeški podobni, krvočen, bojevit, brezobziren in divji. Kot tak živi v ustnem izročilu, ki ga je pa treba presojati kritično, ker temelji na napačnih podatkih in izvaja svoje zaključke bolj iz legende, nego iz zgodovine. Iz pravadnih časov so se ohranile razne pravljice o krvočnih ljudih, ki pa v resnici niso bili tako strašni. Atila je znan kot šiba božja, kajti po splošnem prepričanju je bil med vsemi poglavarji divjih plemen najkrvočnejši. V resnici pa mož ni bil tak, kakor ga slikajo razne pravljice.

Marcel Brion je izdal nedavno pod naslovom »Atilov življenje« zanimivo knjigo, v kateri zelo točno opisuje Atilo. Hunskega kralja opisuje kot spretnega, zelo nadarjenega diplomata, ki se je ogibal vojne in ni nikoli odobral nasilja, če ni bilo nujno potrebno. Kdo je bil Atila? Najodličnejši etnografi ga smatrajo za Tunguza. Pravljice vedo o njem povedati, da je bil potomec Hama ali celo Asturja odnosno Somgarija, pravilne ptice, kralja v ptičjem carstvu. V resnici je bil pa Atila sin plemena, ki je živel v goratih krajih Srednje Azije in je potoval iz kraja v kraj.

Že kot dete se je naučil streljati s puščico in kmalu je zaslovel v svojem plemenu kot najboljši vojščak. V 4. stoletju je prišlo njegovo pleme do Dunava, ki je tvoril takrat sredino med Rimom in Bizantom. Huni so dobivali od obeh strani bogato denarno podporo, ker je njihova konjenica štila meje. V obe prestolici so poslali kot založnike mlade dečke, kajti Rimljani jim niso nič kaj posebno zaupali. Tako je prišel Atila že v zgodnji mladosti v Rim. Vzgojen je bil v častihpletni in burni atmosferi cesarja Valentinijana III. Toda mehkuznost se ga ni prišla. Videl je, kako mogočno rimsko cesar-

stvo razpada in kako si samo koplje grob. Rim ni imel redne vojske, marveč najete tuje vojske, ki so plenili in požigali, kjer so je mogli. Rim in Bizant sta živela v večnih prepirih in intrigah.

Mladi Atila je začel razmišljati, da bi kazalo izrabiti ta položaj ter zavladati nad Rimom in Bizantom. Vedel je, da bi dobil v rimskem cesarstvu mnogo privrženecov, ki so komaj čakali, da se rešijo rimskega jarma. Ko je postal kralj dunavskih Hunov, je prepotoval vso Azijo in zbral vojsko, ki so jo tvorila razna divja plemena. Obetal jim je, da jih povede na zapad v bogate dežele, kjer je bilo podnebje in kjer jim ne bo treba tako naporno delati. Nihče ne ve, kaj bi bilo z zapadno civilizacijo, ako bi se bila Bizant in Rim uklonila Atili. Teodorik in Valentinijan sta mislila, da bosta Atilo ukanila. Prvi je izzval strašno tesališko vojno, drugi pa nič manj strašen pohod na Galijo.

Atila ni imel nobene taktike. On je kmalu spoznal, da število ne igra tako važne vloge, kakor strategija. Po porazu na katalonskih poljih se je umaknil k Dunavu, kjer je skušal svoje čete oborožiti in izvežbati po rimskem vzorcu za odločilni spopad v Italiji. Toda iz raznih divjih plemen ni bilo mogoče organizirati moderne armade. Kljub velikim uspehom, ki jih je dosegla Atilova vojska spočetka, je začela njena moč pešati in kmalu je bila neposobna za sistematično borbo. Zgodovina človeštva bi se bila razvila drugače, da je imel Atila pod seboj homogene mase, ki bi jih bil lahko discipliniral in usposobil za vojno. Tako so se pa morale njegove čete umakniti pritisku rimskih legij in Atila je ostal zapisan v zgodovini samo kot kralj Hunov in vojskovodja, ki ni dosegel trajnega uspeha.

Važna seja Kmetijske družbe za Slovenijo

Na seji glavnega odbora Kmetijske družbe dne 14. t. m. so se pretresala razna važna gospodarska vprašanja. Sejo je spretno vodil predsednik g. Sancin. Po otvoritvi seje in tajniškem poročilu se je prečitala spomenica, ki jo je družba poslala oblastni skupščini zaradi letošnjega proračuna. Z zadovoljstvom se je ugotovilo, da je kmetijstvo v novem proračunu precej upoštevano, ali kljub temu so nekatere točke, ki bi jih bilo bolje dotirati, da se v večji meri podpira kmetijska produkcija. Le v zvišanju produkcije in v pravilnem vnovčevanju pridelkov vidi Kmetijska družba ne samo rešitev našega kmeta, temveč rešitev vsega naroda, kajti, kmet ni samo največji producent, temveč tudi največji konzument.

V spomenici je zaprosena primerna podpora za »Kmetovalca«, tega našega najstarejšega strokovnega lista. Primerno naj se zvišajo ali nanovo določijo postavke za kmetijske razstave, za kmetijsko-gospodarsko šolo Kmetijske družbe v Marjanju, ki je matica našega gospodarskega šolstva, za pospeševanje uporabe umetnih gnojil, za zatiranje rastlinskih bolezni in škodljivcev, za ustanovitev zavoda za varstvo rastlin, za drevnice Kmetijske družbe, za razne zadruge in gospodarske korporacije, med katerimi je Kmetijska druž-

ba najglavnejša in največja, za izvedbo kmetijske statistike in kmetijskega knjigovodstva, brez katerega moderno gospodarstvo dandanes sploh ne more uspevati itd.

Nadalje smatra Kmetijska družba za svojo dolžnost, da pomaga oblastnemu odboru pri njegovem plodonosnem delovanju za pospeševanje kmetijstva, ali to more družba le tedaj vršiti, če jo oblastni odbor pritegne k vsem svojim akcijam za povzdigo kmetijstva.

Pri dohodkih oblastnega proračuna se je temeljito obravnavala predvidena trošarina za vino, ki jo je po navedbi g. Jana finančni odsek že znižal od 1 Din na 65 para. Odbornik g. Bajuk, kot vinogradnik, je pojasnil žalostno stanje našega vinogradništva ter predlagal, da se popolnoma ukine tudi ta znižana trošarina, ker je ž njo naše vinogradništvo naravnost ogroženo. V debato sta posegla tudi odbornika gg. Brenčič in Supanič, ki sta poudarjala, da je škoda, da se ni ta spomenica že prej odposlala na merodajno mesto. Odbornik g. Petovar je predlagal, da pošlje Kmetijska družba posebno deputacijo v tej zadevi na predsedstvo oblastnega odbora. Predlog je bil soglasno sprejet. K spomenici se je oglasil še g. Jan, ki je pojasnil stališče oblastnega odbora napram posameznim postavkam, ki so bile omenjene v spomenici.

Sklenilo se je, da se skliče občni zbor Kmetijske družbe za petek, 28. decembra v »Mestnem domu«.

Pri slučajnostih je navedel g. Trček

Roger de Beauvoir:

Sužnja

Roman.

— Govoriš resnico? — je vprašal dož ginjeno.

— Da, solznih oči bi bila objela zibelko svoje hčerke, z obema rokama bi si bila zakrila oči, da bi ne videla, kam si jo odnesel.

— Ne lažeš, Safia?

— Poglej mi v oči!

— Ti plačeš?

— Da, plačem, ker me nisi poznal, kajti ko si obrnil preteklost, ki ni bila moja, nisi računal z mojo zvestobo in ljubeznijo do tebe, ki si me tako kruto varal.

— Safia!

— Da, prelivam solze nad brezčutnostjo, nad tvojim neusmiljenim molkom, nad tvojim strahopetnim pogumom, s katerim si pustil moje ubogo srce krvaveti iz vseh ran, kar si mi jih prizadejal. Ti nisi razumel, da je materinska ljubezen, ki očisti vse, česar se dotakne. Videl si v meni samo sužnjo, ki si jo kupil ali bolje rečeno ugrabil kakor dragoceno igračo, da bi se beneško ljudstvo naslajalo pri pogledu na njo. Alessandro, ti me nisi ljubil! Matraj si me samo za najlepšo v Parizu in vlačil si me s seboj po Franciji in Italiji. Da! si mi palačo in plemiški naslov, napravil si iz mene razkošno in pozlačeno stvar. Toda v tem zadnjem trenutku, v katerem te čaka človeška kazen za zločin, mi morda poveš, kam si skril mojo hčerko. Če pa ne boš povedati, odpotujem še danes in bom po vsem svetu iskala, povsod bom povpraševala po Safii, ki so mi jo ukradli.

— Tvoja hčerka nima več tega imena.

— Ti si mi vzel to ime in ga zamenjal za plemiški naslov onega dne, ko sva odpotovala iz Rima...

— Ko mi je Cagliostro zašepetal na uho besedico, pri kateri sem zadržel in prebledel. Ta besedica mi je dala povod, da sem hotel izbrisati iz tvoje- ga življenja ime Safia, ta strašna beseda me je silila, da sem dal tvojemu otročiču drugo ime, zaradi te besede zdaj oba umirava.

— Kakšen pogled je to! — je zajeljal Safia, videč plamen, ki je švignil iz doževih oči.

— Veš, kaj mi je dejal tvoj čarovnik, Safia, in kakšne dokaze je navedel za svojo trditve? Pokazal mi je pogodbo o mladi sužnji, ki jo je bil kupil, in mi zašepetal ime Safia, tvoje ime.

— O, res je, kar praviš! — je dejala in si zakrila obraz z rokami.

— Zdaj si pa pokliči v spomin Razuzejovo aretacijo v tvojih palači. Se iste noči je bil usmrčen s svojo ženo in hčerko. Tvoja usoda, usoda tvojega otroka je bila napisana v tej obsodbi. Razumeš zdaj, da se je ta lopov, ta Cagliostro, ki je v Rimu samo grozil, tu v Benetkah osvetil? Pravkar je bil tu, držal je v roki listino grofa Telekija, bivšega tvojega gospodarja, in še strašnejši dokaz, ki potrjuje rojstvo najine hčerke, njeno pravo ime in njen naslov, da bi jo mogla zahtevati nazaj, če bi nastale za njo in za naju ugodnejše razmere.

— Tu je bil, praviš? — je vprašala grofica vsa iz sebe.

— Tu, pred menoj, Safia. Pojavil se je pred menoj kakor gač. Vedi, da je bil Cagliostro David Gruss, ki je prisegel, da uniči mene in tebe. Bil je tisti Cagliostro, ki ga zamenjaš človeška pravica, ki se je drznil priti sem in izzivati božjo pravičnost. Predlagal

izredno važne podatke o organizaciji poljedelskega kredita ter je ugotovil, da se ni pozvalo Kmetijske družbe, da bi v oblastno zadruge v Zagrebu imenovala svojega zastopnika, kakor ji to pritiči po besedilu tega zakona kot najmočnejši kmetijski organizaciji v Sloveniji. Po daljši razpravi v tem omalovaževanju Kmetijske družbe. Obenem je tudi opozoril na srbski zakon o zaščiti kmetijskih posestnikov, ki se ga hoče razširiti čez vso državo. V Sloveniji bi ta zakon pomenil odpravo kreditne zmožnosti malih kmetovalcev in obenem s tem tudi uničenje naših posojilnic in hranilnic. G. Urek je opozoril, naj se ne prenašamo s kakimi koraki proti nameri vpletati tega zakona, ki je določen, da štiti kmeta. Sklenilo se je, da se najprej temeljito prouči zakon in njegove posledice, preden se kaj tozadevnega ukrene. Končno je omenil odbornik g. Steblovnik žalostno stanje hmeljske kupčije ter prosil, naj Kmetijska družba ukrene vse potrebno v svrhu organizacije hmeljarjev in uvedbe realnih kupčijskih razmer. S tem je bil dnevi red izčrpan.

Nove knjige in revije

»Dvanajst« je največja ruska revolucionarna pesnitev izra revolucije, ki je dosedaj prevedena v vse kulturne jezike. To delo revolucionarnega pesnika Aleksandra Blokja je prevzel v slovenščino Mile Klopčič. Knjigo je opremil z izvrvnim ovomem, s pesnikovim portretom in ilustracijami (minorezi) akademski slikar Miha Males. Ta pesnitev je nedvomno velike umetniške vrednosti in sam univ. profesor Preobraženski je med drugim izjavil: Ugotavljam takoj, da so »Dvanajst« največje rusko delo iz revolucijskih let. Kljub lepi opremi stane knjiga samo 10 Din, s poštno vred 1 Din več. Naroča se v vseh knjigarnah ali direktno pri prevajalcu: Mile Klopčič, Ljubljana, Rožna ulica 19.

»Južna Srbija«. Pod naslovom »Južna Srbija v našo kulturo« izpod peresa dr. Vladimira Corovića in »Narodna muzika Južne Srbije« izpod peresa dr. Milojke Milojčevića, je izdala knjižnica ljudske vseučilišča v Beogradu zanimivo knjižico o kulturnem in glasbenem življenju v Južni Srbiji. Knjižica, ki je zelo poučna, stane samo 4 Din in se naroča v omenjeni knjižnici.

»Koprive«. Zagrebške »Koprive« so najboljši jugoslovanski satirično-humoristični list in so radi svoje pester vsebine, sijajnega humorja in izredno posrečenih karikatur splošno priljubljene. »Koprive« izhajajo vsak teden. Naročajo se v Zagrebu in znaša četrtletna naročnina 50 Din.

Dijaški list »Mentor«. Izšla je 3. številka za letošnje leto. Prinaša poleg nadaljevanj raznih leposlovnih in poučnih sestavkov iz prejšnje številke nanovo dramatičen prizor: Ko se je porajala Jugoslavija. Namenjen je za uprizarjanje od prvo decembarskih praznovah v šoli. Zato opozarjamo nani šolska vodstva. — Razen tega so zastopani v tej številki spet najmlajši s Sprejemom in pesmijo, nakar sledi raznovrsten zanimiv drobiž. Zeleti je, da bi se ta izvršni list kar najbolje razširil tako med dijaštvom kakor drugod. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Gradišče 4 in stane letno za dijake 30 Din, za druge 40 Din.

Ilustrovani Tjednik je začel izhajati v Zagrebu. Prva številka prinaša obilo lepih slik: z groba Stjepana Radića in drugih hrvatskih mučnikov. Stjepan Radić in njegovi vnuki, ga. Radičević. Slike z veličastnih zborov KDK v Sisku in Celju in drugod. — slike o reformah v Turčiji, o poroki japonskega prestolonaslednika, o domači umetni obrti, slike iz hrvat. gledališča v Zagrebu, o velebitu »Kralj kraljev«, sliko o najmočnejšem človeku »premagovalcu smrti«, St. Barti itd. Razen slik vsebuje prva številka Ilustrovanega Tjednika obilo zanimivega čtiva. Priporočamo Ilustrovani Tjednik, ker bo priobčeval zanimive slike ne le o svetovnih aktualnih dogodkih posebno s Hrvatskega, temveč tudi iz Slovenije. Naroči naj si ga po mestih in deželah vsake občine. Zahtevala ga, da si ga naroči tudi kavarnice, gostilne, brivnice itd. Naročnina znaša za 1

mesec 12, četrtletno 36, polletno 70 in celoletno 140 Din, naroča se pri upravi Ilustrovanega Tjednika v Zagrebu, Gajeva ul. 10.

Film

Looping the loop

(Današnja premijera v Elitnem kinu Matica)

Velik cirkuški film z ogromnim ansamblom, senzacionalnimi scenami, skratka tako impozantne zunanosti in lepe vsebine, da je UH, katere produkcija je film »Smrtna pentlja« na uspehu čestitati. Središče filma tvori klovn Botto, slaven harlekin, ki pa je nesrečen s svojim poklicom, ker ga po njegovem mnenju ovira v njegovi sreči. Bil je nekoč zaljubljen v lepo žensko, vendar ga je ta prevarila in se mu smejala v obraz z besedami, da ženska vendar ne more ljubiti klovna. Tako je postal zagrižen sovražnik ženskega spola, dokler ni nekoč njegovo srce znova vplamteljo za mlado deklico iz meščanskih krogov. Tej deklici je skrbno prikrival svoj poklic boječ se, da bi znal roditi to za njega iste usodne posledice. Zato se je izdal za inženirja, ki je zaposlen v neki tovarni redno vsak večer in prepovedal je svoji zaročenki vsako zahajanje v cirku, da ga ja ne bi spoznala niti po glasu. Deklica pa je kljub temu odšla v cirkus, spoznala nekoga mladega artista, se zaljubila vanj in polagoma pozabila na svojega prejšnjega ljubljence. Botto je bil nesrečen radi te izgube in skrbno je varoval svojo še vedno ljubljeno izvoljenko pred artistom, ki je bil znan kot velik prijatelj ženstva in o katerem je vedel, da bo deklico ravno tako zapustil, ko se je bo naveličal, kakor jih je že mnogo prej. Liza, tako se je imenovala Bottova zaročenka, je končno prekinila vse zveze z Bottom ter odpotovala z artistom celo v London, kjer je dobil silajno mesto ter bil angažiran za neko prav izredno smelo in vratolomno točko. Liza naj bi bila njegova asistentinja pri tej točki, za kar se je končno tudi udala. Toda kmalu je videla, da je od artista prevarana in izbudilo se je v njenem srcu kesanje radi krivice, ki jo je storila svojemu prejšnjemu zaročencu inženirju. Pri veliki otvoritveni predstavi, ko je Liza z artistom prvi nastopila, se je vratolomni skok ponesrečil in artist je padel visoko izpod cirkuške kupole mrtev v manežo. — Liza je obvisela gori na ograji in Botto, ki je medtem istotako dobil angažma kot klovn v istem londonskem cirku, jo je rešil preteče nevarnosti in jo odnesel vso zbežano in pobito v svojo garderobo. In ko se je Botto demaskiral in je Liza v njem spoznala bivšega svojega zaročenca inženirja, sta se v brezmiselnosti sreči za vedno združili dve ljubeči se srci.

V vlogi Botti nastopa Werner Krauss, efektan in prepričevalen v vseh pozah, v veselju, žalosti in trpljenju, vlogo meščanske dedice Lize pa podaja z onim brezskrbnim naturalizmom nad vse krasno Jenny Jugo.

Sledeče srečke drž razredne loterije

kupljene pri Zadrugi hranilnici, r. z. z o. z., v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 19, so bile dne 14. novembra 1928. izžrebane

Din 500. — št. 14.139, 5715, 5749, 5771, 40.600, 66.645, 66.655, 66.627, 91.735, 91.728, 115.627, 10.911, 34.670, 34.671, 34.651, 34.676, 34.791, 34.767, 34.734, 34.737, 58.291, 58.237, 58.359, 58.400, 58.316, 58.390, 58.454, 58.456, 58.453, 58.459, 58.451, 58.454, 58.450, 58.415, 58.460, 59.787, 59.786, 59.811, 59.850, 109.704, 109.788, 109.759, 109.842, 109.857, 109.810, 120.265, 123.869, 123.865, 123.862, 123.983, 100.712, 100.725, 30.923, 30.905, 30.956, 53.408, 53.419, 103.129, 7569, 7577, 7581, 7665, 7651, 7614, 7637, 20.006, 20.091, 20.021, 20.102, 20.187, 20.154, 20.142, 46.045, 46.065, 46.131, 70.261, 70.373, 70.343, 97.372, 97.450, 97.470, 108.199, 108.264, 108.219, 108.262, 108.213, 108.235, 38.460, 16.023, 72.384, 15.434, 97.245, 98.388.

Onim, ki so jim bile srečke izžrebane za mali dobiček, bomo na željo srečke zamenjali za še ne izžrebane tako, da bodo mogli igranje nadaljevati na visoke dobičke. Seveda je toliko časa, dokler bo kaj neizžrebanih srečk na razpolago.

Zadruga hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.

vse pogubila, — je nadaljevala vsa iz sebe.

— Saj ti pravim, da sem hčerko rešil.

— Jaz ti pa pravim, da sem jo ubila!...

— Nesrečnica! — je vzkliknil dož in jo pahnil od sebe. — Toda ne, saj ni mogoče, meša se ti! Ponovi, kar si rekla!

— Da, ubila sem jo! Od one grozne noči v igralnici sem bila ljubosumna. Mutasti Orsato je bil tu, videla sem ga odhajati z zastrto žensko. Takoj sem opozorila Grimanija in čoln se je potopil v zalivu Orfano, namesto da bi odplnil iz pristanišča.

— Ah, bodi prokleta! — je zakričal dož in odskočil od grofice.

Padla je na kolena in zdelo se je, da njene oči še vidijo žrtev v borbi z valovi, ki butajo ob gondolo.

— Ona je... da, vidim jo, — je šepetala napol blazna, — brani se, kliče te! Preklinjaj me, prekolni me še enkrat! O, bože moj, bože moj, blazna sem! Klici na pomoč v valovih, nad vodo pa glava angela... Zianina glava!

Pri teh besedah je slišala grofica v lastnem glasu zamolklo hropenje, ki je vedno glasnik smrti.

Alessandro je je gledal nepremično kakor človek, ki ne pozna več nobene posvetne radosti, ne bridkosti. Čelo mu je obliaval hladen pot in plašč se mu je zdel svinčen.

— Udar! — je dejala grofica. — Ne sil me po vsem tem še živeti, Alessandro. Udar! ti pravim! Ziana, hčerka moja, za teboj grem!

— Ne rogate se, gospa, — je odgovoril dož osorno. — Ne rogate se! Safia, moja hčerka je odšla v nebesa. Mrtva, mrtva! Bože moj, kelih trpljenja sem izpil do dna!

In to pot so počile strune njegovega srca kakor prenapete strune klavir-

V nadaljnjih vlogah vidimo še znane filmske igralce Gino Mares, Warwick Warda, Lidijsko Potehima itd. Film je eden največjih cirkuških slagerjev te sezije in bo našel pri publiki, ki ljubi senzacijo te vrste, mnogo odmeva.

Pisarna za trgovino z dekleti

Te dni je povedalo neko dekle policijskemu inspektorju v Berehovu na Slovaškem, da dopisuje z nekim moškim iz obmejne vasi. Dekle je inseriralo v slovaških listih in dotični moški se ji je ponudil, da ji preskrbi službo v inozemstvu. Policijski inspektor je takoj slutil, da tiči za tem najbrž trgovina z dekleti. Začel je sam dopisovati s postrežljivim posredovalcem in slednjič je spremlj dekleta na sestanek.

Policija je kmalu ugotovila, da gre za trgovca z dekleti, ki ima poslovne stike s svojim pomagačem v Budimpešti, kamor je svoje žrtve tajno pošiljal. Moža so takoj aretirali. Pri hišni preiskavi je odkrila policija celo pisarno za trgovino z dekleti. Mož je imel poslovne stike z raznimi evropskimi mesti, zlasti s Parizom, Londonom, Rimom, Milanom in nekatere večjimi švicarskimi mesti. Ker vodijo niti spretno organizirane trgovine z dekleti v inozemstvo, je policija naprosila inozemske kriminalne organe, naj ji pomagajo izslediti vse brezvestne lopove.

Nova katastrofa na morju

V četrtek zjutraj je začel parnik »Alice« iz Rige v Rokavskem zalivu v hud vihar tako, da je izgubil smer in da je bila nevarnost, da se potopi. Iz bližnjega kraja Rye so mu poslali na pomoč čoln, v katerem je bilo 15 mornarjev. Kljub silnemu viharju je čoln odplul na odprto morje, toda ni se mogel boriti z valovi, ki so ga prevrnili tako, da je vseh 15 mornarjev utonilo. Posadko parnika »Alice« je sprejel na krov nemški parnik »Smirna«.

Iz Londona pa poročajo, da je latvijski parnik »Alice« zavezil v nemški parnik »Smirna« in se začel takoj potapljati. Vest o tragični smrti 15 mornarjev, ki so hoteli priskočiti parniku na pomoč, se potrjuje.

DOBRA DUŠA.

— Milostiva, pred vrati stoji berač.
— Pa mu dajte kruha z maslom.
— Mož pravi, da ni bil vedno berač. Baje je iz boljših krogov.
— Dajte mu še servieto.

VISOKA POLITIKA.

Kapitan: Zakaj ste prekoračili svoj dopust?

Mornar: Čital sem o Kellogovem paktu, kjer je rečeno, da ne bo več vojne, pa sem si mislil, da me zdaj itak ne potrebuje.

Kvalitetni **šivalni stroj** je
„GRITZNER“ in **„ADLER“**
 najlepše opreme,
 edina tovarniška
 zaloga pri
JOSIP PETELINC
LJUBLJANA
Nizke cene.
 Plačljivo tudi na obroke.

Pletilni stroj komplet in
 najboljši je samo
 švicarski **„DUBIED“**
 od dobrega najboljši **pisalni stroj**
„URANIA“
 v 3 velikostih.
 Nizke cene, tudi na odplačevanje pri
JOSIP PETELINC, Ljubljana
 Telefon 2913 poleg Prešernovega spomenika

Žaganje drv
 z motorno žago. Uran Franc, VII.
 harjeva cesta. Telefon 28-20. 16-1

Trčani med
 ovetilni, vsako količino, po dnev-
 ni ceni kupuje Čebelarica zadru-
 ga Zagreb, Palmotičeva ulica
 II. B. 2175

Dvodružinska hiša
 (novo), s vrhom, pol ure od cen-
 tra, vodovod v hiši, se ugodno
 prodaja. Ponudbe na upravo lista
 pod «Samo stanovanje»/2196.

Krušno moko
 najboljše vrste dobite vedno
 svežo pri
A. & M. Zorman
 Ljubljana, Stari trg 32.

Blago dostavimo tudi na dom.
 Prevzamemo v mlev tudi vsako
 množino domače ali banaške
 pšenice — pri manjših množinah
 jo takoj zamenjamo za moko
 in otrobe.

Izšla je
Blasnikova
Velika Pratika

za navadno leto 1929,
 ki ima 365 dni

«VELIKA PRATIKA»
 je najstarejši sloven-
 ski kmetijski koledar,
 koji je bil že od na-
 ših pradedov najbolj
 upoštevan in je še
 danes najbolj obrajan.

Letošnja obširna izdaja se
 odlikuje po bogati vsebini
 in slikah.

«VELIKA PRATIKA» je
 najboljši in najcenejši dru-
 žinski koledar.

Dobi se v vseh trgo-
 vinah po Sloveniji in
 stane 5 Din. Kjer bi jo
 ne bilo dobiti, naj se
 naroči po dopisnici pri

J. Blasnik naslednikih
 tiskarna in litografski zavod
 Ljubljana Breg štev 12

Naznanilo.

Puškarna Kaiser

se je preselila na

Kongresni trg štev. 9

v poslopje Kina Matice (desni lokal)

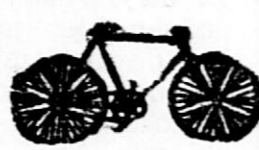
Naznanilo.

Slavnemu občinstvu naznanjam preselitev svoje de-
 lavnice za izdelovanje perila iz palače Kreditne banke
 na

KONGRESNI TRG št. 3.

Obenem se priporočam cenjenim odjemalcem za
 nadaljna naročila.

AMALIJA ZORČIČ.

Dvokolesa, motorji, šivalni stro-
 ji, otroški in igračni vozički, tri-
 cikli, holenderji, skiro, otroški
 avtomobili. Prvovrstno blago po
 najnižjih cenah. Velika izbira —
 ceniki franko — prodaja na obroke

«TRIBUNA» F. B. L. tovarna dvokoles in
 otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska c. 4.

Neprijeten duh ust

je zoprni. Zobje slabe barve kvarijo najlepši obraz. Obe
 hibi odstranite pri enkratni uporabi krasno osvežujoče
 Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine,
 posebno pri uporabi zobčaste ščetke, ker ista čisti zobe
 tudi na njih stranicah. Gnilostni ostanki jedi med zobmi, ki
 povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temeljito
 odstranijo. Poskusite najprej z malo tuba. Chlorodont
 ščetka za otroke, za dame (mekke ščetke), za gospode
 (trde ščetke). Pristno samo v originalnem modro-
 zelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobiva se
 povsod. — Leo-Werke A. G., proizvodnja in zastopstvo
 za Jugoslavijo: Tvorice Zlatorog, Maribor.

ČREVA

vseh vrst za mesene, krvave in jetrne
 klobase vedno na prodaj po najnižjih
 dnevnih cenah.

Kupujem surovini in stopljeni loj.

BERGMAN JOSIP

Ljubljana, Poljanska c. 85/87

Naznanilo.

Restavracijski salon hotea Miklič

je zopet odprt in je vsem društvom za zbo-

rovanja, seje itd. vedno brezplačno na razpolago. Salon je dosti

večji in ugodnejši kot prejšnji. Restavracija priporoča vsem

cenjenim gostem **svoja najboljša vina po najni-****žjih cenah, vedno sveže pivo in dobro kuhinjo****po nizkih cenah.**

Strojepisna dela

prevzame Christofor učni zavod
 proti nizki odškodnini. Poučuje
 tudi strojepisje; učna ura 4 Din.
 2225

Stružnice

razne stroje in orodje, avtomobile
 in motorje kupim. Ponudbe posla-
 ti na F. Barjet, Ljubljana, Kar-
 lovska cesta št. 4. 82-T

Trgovski pomočnik

izurjen v delikatesni in speceri-
 ski trgovini z večletno prakso,
 zmožen slov. in nemškega jezika,
 išče službo. Ponudbe na upravo
 «Slov. Naroda» pod «Dober pro-
 dajalec»/2230.

Opremljeno sobo

evn. s celo oskrbo oddam dijaku.
 Ponudbe na upravo lista pod
 «Svetla soba»/2186.

Obleka

ti, za srednjo postavo, skoraj
 nova, in nošen PLASČ poceni na
 prodaj. Poizve se v upravi tega
 lista. 2127

Strojepisna

zmožna slov. in nemškega jezika,
 prevzame delo na dom. Ponudbe
 na upravo lista pod «Strojepisje».
 2195

Ekonom

z večletno prakso, zmožen slov.
 ni nemškega jezika, išče službo
 na večjem posestvu ali graščini.
 Nastop 1. decembra. Ponudbe na
 upravo lista pod «Ekonom»/2187.

Uradnica

z večletno prakso, vajena vseh
 pisarniških del, išče službo, gre
 tudi za blaginjsko. Ponudbe na
 upravo lista pod «Vestna»/2201.

Stanovanje

obstoječe iz dveh sob in kuhinje
 se odda s 1. decembrom. Ponudbe
 na upravo «Slov. Naroda» pod
 «December»/2202.

Stanovanje

dveh sob, kuhinje in pritlikin, išče
 mirna uradniška družina. Vselitev
 takoj ali pozneje. Ponudbe na
 upravo lista pod «Stanovanje»/2200.

Šivilja

začetnica, išče službo v damskem
 salonu evn. gre šivat v trgovino.
 Nastopi lahko takoj ali kasneje.
 Ponudbe na upravo lista pod
 «Dobro izurjena»/2218.

Odlični

šlezjski premož

in koks. promptno iz skladišča
 ter trboveljski premož dobavlja
 Cebin, Wolfova 1, tel. 2756
 92/T

Gospod

star 28 let, s premoženjem, želi
 znanja s samostojno damo. Le
 resne ponudbe na upravo lista pod
 «Boris»/2232.

Spalnica

dobro ohranjena (mekhi les) se
 zaradi selitve ugodno prodaja. Po-
 nudbe na upravo lista pod «Spal-
 nica»/2231.

Restavracija
 «Rožno jezero»

Področnik, Večna pot, toči naj-
 boljša vina. Vsako soboto in ne-
 deljo krvavice. Zinka Habijan. 2226

Za Miklavža

Oglejte si novosti. Vsaki dan
 zvečer in ob nedeljah razsvetlje-
 na razstava s pogonom na elek-
 triko. Razne novosti otroških in
 igračnih vozičkov, holenderjev,
 skiro, tricikeljnov, malih dvoko-
 koles in malih avtomobilov pri
 Tribuna F. B. L. Ljubljana, Kar-
 lovska cesta 4. 2234

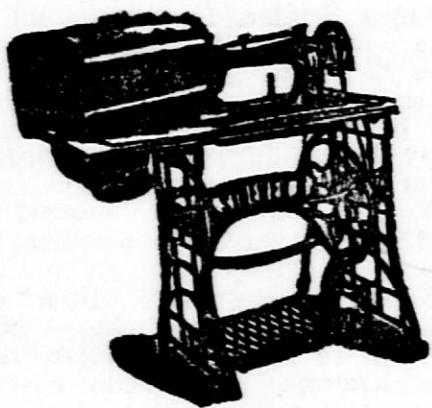
Za dom!

za šivilje, krojače, čevljarje itd.

STOEWER
 šivalni stroj

Le ta Vam poleg šivanja entla
 (obšilva), veze (šitka), krpa pe-
 rilu in nogavice. Brez vsakega
 premisljanja plošč in drugo je
 stroj v minuti pripravljen ali
 za vezanje in ravno tako hitro
 zopet za navadno šivanje. — Po-
 leg vseh prednosti, ki jih za-
 vzema šivalni stroj STOEWER,
 je tudi najcenejši.

Ne zamudite ugodne prilike in
 oglejte si to izrednost pri
Lud. Baraga,
 Ljubljana, Selenburgova 6, I.

Brezplačen pouk v vezanju, rač-
 aparatur itd. — Ugodni plačilni
 pogoji! — 15letno lamstvo.

Ptičje kletke
 in kanarčke

čistokrvne barcerje, najfinejši ro-
 leri, kletke za samčke in valenje,
 praktično izdelane za čiščenje in
 krmljenje razprodaja po zelo nizki
 ceni. Bohoričeva ul. 33. 2235

Jabolka

vseh vrst dobite najceneje pri Go-
 spodarski zvezi v Ljubljani. 2214

Kolo

dobro ohranjeno, se takoj prodaja.
 Cena 1000 Din. Ponudbe na upra-
 vo lista pod «Kolo»/2216.

Zahvala.

Številni, raznovrstni in iskreni izrazi sočutja
 in pomoči za vso dobo boleznijo moje pokojne
 matere, gospe

Helene Tuma

so v veliki meri olajšavali pokojnici njene posled-
 nje ure. Zadnje priznanje in čast sta ji bile izkazani
 z bogatim cvetjem in spremstvom mnogih njenih
 spoštovateljev in prijateljev.

V svojem in v imenu svoje sestre ANICE
 por. LAJOVIC, izrekam tem potom vsem svojo
 globoko zahvalo.

PRAGA, dne 15. novembra 1928.

F. L. TUMA

Ravnatelj Zajištvaci banky.

Za Miklavževa darila — Gene znane!

Velika izbira: žepnih robcev, rokavic, NOGAVIC FLOR in VOL-
 NENIH triko perila za dame in gospode. Volneni
 puloverji, opice za dame in gospode, svileni šal, Srajce, ovratnike,
 kravate, DISECA MILA. — Kompletne potrebščine za šivilje, krojače
 čevljarje in tapetnike. — Veznine in čipke

pri Josip Petelinc, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika (ob vodi)

Oglejte si zalogo in se boste preorčali!

Cenjenemu občinstvu nazna-
 njam preselitev moje **krojaške**
obrtni iz Kolodvorske ulice 28

Za cenjeno naklonjenost se najvljudneje priporočam, ter zagotavljam
 za prvovrstno izdelavo vseh v mojo stroko spadajočih del po s lid jih cenah.

Fran Igljč, krojaški atelje, Ljubljana, Slomškova 1.

12023

TOBLER

Svetovna tovarna

čokolade, bonbonov, kakao-a

Patentirane po celem svetu:

TOBLERONE: z alpskim medom in mandlji

NIMROD: s sladom in biskvitom.

TOBLERIDO: grenka čokolada za gurmane

Zahtevajte povsod.

Čisto oltamine

Originalne barve,

Barvice (rože): večerati sodel. za desetine cv. rože, speci. sint. papir
 a razpisovalca je se tudi vedno in najceneje pri

Lud. Baraga, Ljubljana, Selenburgova 6-I telefon 2980

ZADRUŽNA HRANILNICA

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI, Sv. Petra cesta 19

deluje vsakovrtno kredite, eskontira menice, inka-
 sature ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse
 v bančni stroko spada ope posle

Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem
 računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše

Kot pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije
 vodi poseben oddelček za njih prodajo, poleg tega prodaja
 tudi srečke Ratne šete na obroke pod zelo ugodnimi pogoji